Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 40 (1603) A. 30:DE ÅRG. LÖSNUMMER: 15 ÖRE. UPPLAGA A.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 30 SEPTEMBER 1917.

HUFVUDREDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE: ELISABETH KREY-LANGE.

Genom amatörkameran.

VÅR FÖR KORT TID sedan utfärdade uppmaning till amatörfotograferna landet rundt att låta Idun och dess läsekrets få del af sommarens kameraskörd, har väckt liflig anklang och tillfört oss en rik kollektion af intressanta och roande bilder, hvaraf vi nu efter hand ämna offentliggöra ett urval. Början göres i detta nummer. Vi vilja samtidigt meddela, att goda bidrag fortfarande mottagas med tacksamhet.

1. Rågen skördas. (Foto M. Kihlstedt, Örebro). 2. Lillan funderar. (Foto Anna Andersson, Kvicksund). 3. Ett bad i sommarvärmen. (Foto Ivar Nilsson, Trosa.) 4. Vid sjön. (Foto Lithman, Göteborg.) 5. Nu far 'molkapigan' sta'. (Foto Gust Johansson, Kärrarp.) 6. En tam fiskmås. (Foto Ellen Haglund, Fjällbacka.)

Gulli Petrini.

En polemisk artikel till 50-årsdagen.

Af Elin Wägner.

DOKTOR GULLI PETRINIS FEMTIOÅRSdag är en dag, som skall väcka tacksamma tankar och ett erinringens goda leende öfver allt i Sverige såväl norr som söder om polcirkeln, där det finns en rösträttsförening som tagit emot henne som föredragshållare, och många äro de. Man skall erinra sig hennes oförfärade offensivanda, träffsäkerhet och den behagliga känsla det alltid ingaf att veta, att hon hämtade pilarna hon slungade mot sina motståndare ur sitt outtömliga förråd af fakta, besvärande, men dock fakta. Man skall minnas den friska fläkter af hennes glada och goda personlighet och bestämdt börja tänka öfver om man icke snart kan våga sig fram med bön om en ny påhälsning.

Men numera är det inte så lätt att under terminerna dra ut doktor Petrini i landsorten. Hon är bosatt med sin man, lektor Henrik Petrini, i Stockholm sedan några år och sköter förutom full lektorstjänstgöring i matematik vid två skolor befattningen som ordförande i Stockholms F. K. P. R. och medlem i centralstyrelsens verkställande utskott. Dessutom är hon medlem i Frisinnade kvinnors styrelse och har i sommar ordnat icke mindre än fem valturnéer för föreningens räkning.

Men nog verkar det som en skickelse att doktor Petrini under en tid, då kvinnans rösträtt just behöfde lös och ledig en kraft af hennes kapacitet blef entledigad från sin tjänst vid Växjö flickläroverk på grund af sina radikala åsikter om människans härstamning. Åsikter som dock, det må sägas, icke utgjorde något hinder för hennes inval i Växjö stadsfullmäktige och i det allra heligaste, dess drätselkammare.

När man forskar i de flesta bekanta talares lif, så finner man nästan alltid någon särskild fråga eller fara, som drog dem ut ur en stumhet de trodde skulle vara evigt. Karaktäristiskt nog var det för doktor Petrinis del de proportionella valen, som gjorde henne till talare. Innan de voro beslutade reste hon omkring för att tala om deras krånglighet och varna för dem; sedan de voro ofrånkomliga tog hon sitt parti och reste ut för folkbildningsförbundets räkning för att lära valmännen att hitta i deras irrgångar.

En gång upptäckt som talare, blef hon snart tagen i beslag af den nystartade rösträttsrörelsen, och som det aldrig har gått upp för doktor Petrini, att det går an att dra sig undan, där man behöfs, äfven om det kostar besvär och möda, så reste hon villigt omkring med rösträttens budskap. När motståndarna inom riksdagen sade några grodor och det hände, som vi alla veta stundom — förr i världen, då satt gärna doktor Gulli Petrini på läktaren och anammade dem i sitt hjärta eller hon läste med lika god behållning riksdagstrycket. Det var ingen ransonering förr i världen och doktor Petrini fick rikligt med material, som räckte äfven för resor i ett så vidsträckt land som vårt. Långt innan de moderna kokböckernas tid kunde hon "99 sätt att tillaga grodor!"

D:r Gulli Petrini.

Det måste fram och kan icke fördöljas äfven vid ett så högtidligt tillfälle som en femtioårsdag, då man helst endast dröjer vid festföremålets uteslutande goda sidor, doktor Petrini är af en utpräglad radikal läggning och har så varit ända från sin studietid i Uppsala, då bland studentskorna som hon utrycker det "endast Gerda Hellberg och jag voro frisinnade". Ännu mera, hon har en uppriktig och gärna tillstådd längtan att hålla efter högern. Hon står inte alls öfver partierna. Hon har en zeisskikares skarpblick för de mänskliga svagheter som tilläfventyrs vidlåda åtminstone det nationella partiets tillfälliga representanter i nuet. Öfvertyga dem vill hon eller kan hon inte, men gärna slå dem på fingrarna med sin kännedom om lagar och förordningar. Mellantoner existerar inte för henne. Hon är ensidig som ett spjut, men där finns intet etter i spjutspetsen, hon är ärlig, fullt öfvertygad och aldrig anonym! Säkerligen skulle hon kunna med fullaste hjärta, utan skugga af tvifvel, instämma i en amerikansk rösrättskvinnas ord: G o d g a v e m e m y b i g v o i c e f o r a g o o d c a u s e.

Hvilken bild har väl den läsare, som till äfventyrs icke känner Gulli Petrini fått af henne genom denna skildring? Om bilden företer den förfärliga nutidskvinnans hvassa, frånstötande, utjäktade och karlaktiga drag, så är den fullständigt misslyckad. Denna matematiklektor, politiker, polemiker och rösträttskvinna har ett godt gammaldags hjärta, som, för att tillspetsa paradoxen, gör henne en smula försvarslös, inte mot motståndare och när det gäller teorier, men i praktiken.

Det skulle vara tillfredsställande att kunna betyga att hon också vore en exemplarisk husmor, som själf lade hand vid allting, hon påstår själf att hon är en dålig husmor, men hon är, hvad inte alla exemplariska husmödrar kunna glädja sig åt, medelpunkten i en lycklig familj, där hvarken man eller son ville ha henne annorlunda.

Förresten, hvar finns den, som skulle önska Gulli Petrini annorlunda i någon af sina manifestationer? Man ändrar inte på en personlighet utan hvilken vår svenska kvinnorörelse skulle varit åtskilligt fattigare och tamare än den är.

Jätteeken vid Hörningsholm.

HVEM ÄR DU DRÖMMARE, SOM TANKFULL
nalkas
och stannar tyst inför min mörka styrka?
Så slå dig ned en stund och låt dig svalkas —
mitt hvalf är högt som i en ädel kyrka.

Du ser mig an med spörsmål i ditt öga,
och rätt du ser, ty jag är mörk af åren,
och hvad jag täljer är, hur vintrar snöga
och hur all storhet hvilar stum på båren.

Väl sträcker jag min jättestam mot ljuset,
fritt i det blå jag lyfter yfvig krona,
men lyssnar längtande mot adelshuset,
om ej en stolt signal ännu skall tona.

Förgäfves, drömmare! — Ditt sekel sjunger,
det drillar lustigt att fördrifva tiden.
Hvar äro hårda dagar, svärd och hunger,
och hvar den stora lyckan e f t e r striden?

Ett drama, mörkt och hotfullt, var mig lifvet,
men af E r yra knappt jag märker suset.
Till fjärlars korta fladder är det blifvet
det lif, hvaraf min ungdom hörde bruset.

Men I mån leka såsom barn i sanden,
där vågen spolar vårdslöst undan spåren!
Jag ler mitt trygga leende på stranden
och räknar icke mer de snabba åren —

GIOVANNI LINDEBERG.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Prenumerationspris:

Vanliga upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 7.50	Helt år	Kr. 9.50
Halft år	» 3.90	Halft år	» 5.—
Kvartal	» 2.—	Kvartal	» 2.50
Månad	» 0.80	Månad	» 0.90

Iduns byrå och expedition, Stockholm. Mästersamuelsg. 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03. Kl. 10—4.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02. Kl. 11—1.
Verkst. direktören kl. 11—1.

Expeditionen: Riks 16 46. Allm 61 47. Kl. 9—5
Annonskont.: Riks 16 46 Allm. 61 47. Kl. 9—5
Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
30 öre efter text.
35 öre å textsida.
20% förhöjning för särskildt begärd plats.

Utländska annonser: 35 öre efter text 40 öre å textsida, 20% förh. för särsk. begärd plats.

Sex år. =:= Också en liten historia.

Af Hildur Dixelius-Brettner.

HON VAR ENDAST TJUGUTVÅ ÅR.

De hade träffats i Paris och gift sig där, närmast på tvåtusen kronor, som han fått i arf efter en gammal faster och för hvilka han ej funnit bättre användning än en vinter i Paris, och på honoraret för hennes första bok.

Nu var det en solig dag i april, en torsdag, och tiden för deras vanliga mottagning. Dessa torsdagsmottagningar hade de — om med eller mot sin vilja kunde de knappast själfva säga — tagit i arf efter den vän och landsman, som före dem haft ateljén. Det kotteri, som på hans tid haft för vana att träffas i "ladan" vid fyratiden på torsdagarna hade fortfarit därmed. De hade dock båda nöje däraf. Allt eftersom året skridit fram, hade hon visserligen ansett sig böra knappa in på kakorna till téet, vinet i den bastomspunna fiascon från den lilla italienska osterian uppe i h ö r n e t hade blifvit af lägre kvalitet. Men det var endast hon, som visste om och tänkte på detta, inte ens han, mannen, tycktes märka eller reflektera öfver det.

I dag på morgonen hade hon t. o. m. sagt sig att alltsammans icke fick gå till mera än fyra francs. Hon hade gjort ett försök att pruta med den tjocke, svartmuskige padronen i osterian och då det ej lyckats, tagit af hans billigaste chianti.

Dag efter dag hade hon nu en längre tid feberaktigt väntat bref från förläggaren. Det var nära en månad sedan hon sändt in manuskriptet och hon hade enträget bedt honom att svara snarast möjligt. Det var på honoraret för denna hennes andra bok, de egentligen hade att stöda sig för det kommande året. Själf var hon oförmögen att bilda sig något omdöme om detta sitt arbete. Hon insåg att det på något väsentligt sätt skilde sig från hennes första bok, hvari detta bestod kunde hon ej klargöra för sig själf. Den var skrifven under så helt olika förhållanden, sade hon sig, behandlade så olika ämnen, säkert betydde den ett framsteg, sådant kan man nog ej själf afgöra, hade hon tröstat sig. Blott nu hans svar kom. Hon sökte sätta sig in uti, att han skulle finna det honorar hon begärt för högt. Men lägre än det första kunde han ju ej sätta det, och äfven då skulle det ju gå — hon räknade och beräknade.

Där hon i dag gått och ordnat i ateljén hade hon kändt sig särskildt nervös. Dagen var så strålande grann, ateljén var från villan utbyggd i en gammal trädgård, därute stod våren ljusgrön, så sjudande full af lif och sol. Hon kände sig upprorisk, hvarför just hon skulle behöfva gå med denna naggande oro, bara därför att den där odrägliga karlen inte kunde svara, hvarför inte hon fick vara sorglös och glad som säkert alla voro, som snart skulle vara samlade här. Hon kände något af en stygg afund emot dem allesammans och tänkte, att den billiga chiantin var alldeles god nog åt dem.

Hon hade allt i ordning i god tid. Hon tog en liten skål och gick ut i trädgården och plockade den full af violer. Därute försvann hennes misshumör. Då hon kom in, var hennes man hemkommen. Han stod och bredde den gröna duken öfver sin stora häststudie i lera.

"Dit nosar ingen',, sade han, så kom han emot henne. "Behöfver jag byta krage?"

Af hans yttre skulle man ofelbart ha tagit honom för engelsman, en hockey- och tennisspelande cambridgestuderande af god familj. Det fanns ingenting som tydde på konstnären. I ateljén fanns en stor bokhylla med synnerligen väl inbundna böcker, som väckte misstanke på att innehafvarens intressen voro delade.

Nu kastade han sig också ned i den gamla, nedsuttna skinnstolen vid hyllan och tog ut en bok. Hon gick in och gjorde toilett.

Klockan var fem. De vanliga ansiktena, uppblandade med ett par tre tillfälliga gäster, medförda af någon af stamtruppen, rörde sig i ateljén. Dörren var öppen till trädgården, solen låg in, vid dörrposten hade dansken M., parasiten på kotteriet, för öfrigt skald och sedan en månad tillbaka filmskådespelare, intagit position och läste sin sista sonett. M's sonetter gjorde alla, utan undantag, anspråk på att vara ett stycke skarpsinnig, psykologisk analys af kvinnan, hvilka alla, enligt hans egen åsikt, jäfvade satsen, att intet nytt fanns under solen. Hans väninna, en svartögd finska, i eldröd klänning, satt ensam i ett hörn. Det var en allmän iakttagelse, att hon ej kunde komma nog långt bort, då M. läste sina sonetter. Och de som kände paret närmare påstodo, att hon hade all anledning att erfara de stunderna som en andlig vivisektion och att det blott var bristande förmåga hos M. som gjorde att han skonade henne så som han gjorde, på hans ärliga vilja att offentligt vivisekera henne fattades intet.

Hon hade från första gången fått ett så outsägligt medlidande med det kvinnoöde som hörde samman med de där svarta ögonen. Då Surr, som hon kallades, drog sig undan för sin väns sonetter följde hon henne gärna i känsla af att göra hennes isolering mindre märkbar.

Nu satt hon också bredvid henne. Hon hade tagit ett knippe violer ur skålen och fäst på hennes klädning. Egentligen behöfde hon inte oroa sig, tänkte hon, då hon hörde huru lifligt det pratades, det är inte många som hör på honom. Till sin fasa fann hon att M. för i dag hade ett helt lager af sonetter i beredskap. Det ringde på klockan till entrén.

"Kom med," sade hon till Surr, då hon gick för att öppna. De gingo genom ett par små rum ut i entrén. Det var brefbäraren. Han räckte henne ett stort konvolut, mera ett paket än ett bref.

"Vänta — vänta, Surr," hon hade stannat i det lilla rummet vid entrén, "jag skall bara se på det här".

Hon slet upp konvolutet, hon hade kändt igen förläggarens stil.

Det var hennes manuskript tillbaka. Men brefvet — brefvet med förklaringen hvad han menade med det — hon vecklade nervöst upp det, ville han ha någon ändring — hvad — stod det verkligen så — att han inte kunde tänka på att ge ut det — att det alldeles skulle gäcka de förhoppningar, som hennes debutbok hade fäst vid hennes namn — att han rådde henne till att inte forcera — att hennes roman gaf intryck af att vara skrifven med ansträngning utan arbetsglädje.

Åh, den odrägliga karlen — "nej, Surr, gå inte," hon gick och stängde dörren, hon var blek, de finböjda läpparna skälfde, "Surr, se här," hon visste eljest att Surr ansågs dum som en gås och att hon inte förstod sig på litteratur mer än en katt på månen, men nu var det detsamma, hon drog henne med sig.

"Jo, Surr, se här — du vet, att jag skrifver — men nu har jag fått mitt manuskript tillbaka — min andra bok förstår du — förläggaren vill inte ha den — kan du förstå det, Surr," hon stod som ett barn framför Surr och såg på henne med stora blå, nästan skräckfyllda ögon.

Surr ryckte på axlarna.

"Je ne sais pas — ska vi gå in nu," sonetterna upptogo synbarligen hennes tankar och hon var tydligen en af dem, som föredrogo den sämsta visshet framför ovisshet.

"Nej, Surr, gå inte — åh, den gemena karlen — jag vet så väl, att det finnes charmanta saker i den — hör här, Surr, det är en kvinna som får en son som är krympling, hon älskar honom så högt, men just därför beslutar hon, att han skall slippa lefva, han blir sjuk, läkaren ordinerar en mycket giftig medicin, flera droppar än de föreskrifna kan bli hans död, hon beslutar att begagna sig af tillfället, så är det en scen, då hon står och räknar dropparna i en sked, en silfversked, ångestsvetten står i hennes panna, hennes händer skälfva, hon räknar dubbla antalet droppar, tredubbla — tänk, Surr, endast den scenen — tycker du inte att bara den —".

Surr höjer åter på sina tunna axlar.

"Jo visst — men förläggare är nog ett konstigt släkte — men kom nu."

"Nej, Surr, — vänta litet — jag vet inte om jag kan gå in än — Walle — det var

Kvartalsskiftet stundar,

hvadan ärade kvartalsprenumeranter erinras om nödvändigheten af abonnemangets omedelbara förnyande på det att oregelbundenhet i expeditionen må undvikas. Äfven för innevarande år få kvartalsabonnenterna tillgodoräkna sig IDUNS JULNUMMER, som fortfarande häfdar sina traditioner i fråga om ett värdefullt skönlitterärt innehåll, illustreradt af våra främsta artister, hvartill kommer som numrets clou:

Ett sekel på Sveriges tron,

en högintressant framställning i ord och bild af ä t t e n B e r n a d o t t e. Texten är författad af den på det personhistoriska området framstående skildraren d:r C a r l F o r s s t r a n d, och det rika bildmaterialet har erhållit en artistisk utsmyckning af den kände konstnären A r t h u r S j ö g r e n.

Prenumerera genast!

Pröfva **Tuppens Zephyr**

och Ni köper ingen annan.

Kungl. Hofjuvelerare

K. ANDERSON

Diamanter

Praktkatalog gratis och franco.

Stockholm och Göteborg.

En räkenskapsbok.

ETT WENNERBERGSMINNE, MED ANledning af 100-årsdagen af Gunnar Wennerbergs födelse, upptecknadt af skaldens dotter Friherrinnan Signe Taube.

MIN FAR KOM EN GÅNG PÅ GAMLA dagar att visa mig sin räkenskapsbok. Jag hade nog sett den förut. Den brukade ligga i hans mellersta skrifbordslåda, och jag hade sett den ibland när han skref in någon utgiftspost, men jag kände icke vidare till innehållet.

Det var icke någon storartad kontobok med blåa och röda streck. Det såg snarare ut som en gammal notbok i mindre format, och han brukade själf linjera upp kolumnerna. Permarna voro öfverklädda med gammalmodigt ådradt, kulört papper och den var bunden med hvartannat blad hvitt, hvartannat grönt papper. På den hvita sidan stod Debet och på den gröna Credit. Jag hade lagt märke till att det stod mycket mer skrifvet på de hvita än på de gröna bladen. Så en dag — det var under hans sista lefnadsår — när han skrifvit upp något i boken sade han till mig:

"Se här skall du få se hur det har gått med mina räkenskaper. Jag hoppas att det skall gå alldeles ihop innan jag dör, och den sista sidan bli lika blank, som den första."

På första bladet stod prändadt med stor, vacker stil: Hushållsbok, och sedan började räkenskaperna strax efter hans bosättning i Skara 1852.

Han visade mig sida efter sida i den gamla boken.

Den första tiden tycks han mycket noga själf fört in alla små utgifter för mat och kläder. Han skrifver upp både ägg och smör, strumpor och postmärken. Detta ledsnar han dock mycket snart på och öfverlämnar det till hustruns filial-bok och skrifver upp hushållspengarna i något rundare summor. Dock förekommer rätt ofta specificerade saker, som vittna om hur idealiskt billig maten måtte varit på den tiden. På ett ställe förekommer t. ex. 4 gäss — 7 riksdaler!

Det var väl också den enda möjligheten att få de 3,000 kronorna att räcka. Ungefär till denna summa sträckte sig under de första åren hans inkomster af fast lön som lektor vid skolan och årlig försäljning af några nothäften.

De dyraste posterna tyckas ha varit bok-

Fru Hedda Wennerberg med äldste sonen 1855.

räkningarna och de små resorna. De fara till min mors föräldrahem på Tofverum eller i Karlskrona, de besöka Köpenhamn och t. o m. Stockholm. Och resorna voro ej så billiga som maten då för tiden när man måste färdas långa vägar med skjuts. Men slutsiffrorna på de gröna och de hvita sidorna stämma tämligen väl i alla fall under de första åren.

Vi fortsätta att vända bladen, siffrorna växa. Det blir allt större och större utgifter för skodon och kläder; det förekommer "räkning på små nya sängar", på "det tjocka ylletyget", på "rågsäckarna vid höstmarknaden" och på "köttet till julslagtet". — Resorna ha nästan försvunnit ur boken. De stå upptagna på ett särskildt konto, och de gälla endast familjefadern, som nu börjat alla sina resor för kommittéerna i hufvudstaden.

För 1863 märker jag en stor utgift: en orgel för 400 riksdaler. 1864 kommer flyttningen till Sockholm som medför en lavin

Gunnar Wennerberg med yngste sonen 1877.

af utgifter, och räkenskaperna afslutas något summariskt för att börja på "Ny räkning för 1865." Här kommer åter en stor utgift: en flygel.

Hushållspengarna skrifvas numera upp med jämna hundratal åt gången under rubrik: "Hedda till maten". Hundratalen bli allt flera ju längre vi bläddra i boken.

Här kommer statsrådstiden och landshöfdingeregementet då matpengarna och representationsskyldigheterna hota att sträcka sig öfver alla gränser.

Det kommer visserligen till nya siffror äfven på den gröna sidan, men boets ställning, som börjat så beskedligt med ingen skuld och 2,500 riksdaler i årlig lön och då gått nätt och jämt ihop, utvecklas år ifrån år, visserligen med allt större inkomster, men med ännu större utgifter. Ju högre upp på stegen desto svårare blir det att reda sig. Skulderna ha kommit till som ett särskildt konto, hvilket dock alltid motbalanseras med en värdesättning af det brandförsäkrade bohaget.

Barnen växa upp och skola hafva uppfostran. Sönerna skola skickas ut i världen, döttrarna skola ha utstyrsel och bröllop. De höga siffrorna nå sin höjdpunkt på 80-talet i Wexiö.

Då gjordes den "stora affären". Min far gaf ut sina "Samlade skrifter" och betalade med honoraret den största delen af sin skuld. Det återstående afbetalade han år efter år och räkenskaperna slutade med blott några hundra kronors skuld till hans äldste son. Behållningen utgjordes af hans vackra bo och dyrbara konstsamlingar.

*

I hans gamla plånbok låg vid hans död en gulnad enriksdalerssedel, som han en gång i sin ungdom fått af sin mor samtidigt med plånboken. Hon hade då sagt till honom: "Den här sedeln får du inte ta' till förrän du saknar brödbiten för dagen".

Brödbiten saknade han aldrig, sin mors gamla sedel använde han aldrig, den låg kvar i plånboken, men — där låg inga fler sedlar.

---

mannen — "får inte märka något — Surr — du vet inte hvad det här betyder för mig".

Hennes ögon djupnade i ett uttryck af pinande oro.

Surr såg på henne, ett ögonblick löst från sin oro, af det äkta i väninnans.

"Kan du inte försöka med en annan förläggare — det finns väl flera."

Hon stod ett ögonblick. En sådan snilleblixt hade hon inte väntat från Surr.

"Du sade något — jag ska inte krusa honom — det blir nog ingen svårighet att få en annan — jag är alldeles säker på att den är bra." I själfva verket var hon mycket litet säker.

"Men nu vill jag gå in". Surr var åter i våld på sin oro.

De följdes åt tillbaka till ateljén.

Solen flödade in genom den öppna dörren och det stora fönstret. M. hade slutat sina sonetter och var vid fontänen ute i trädgården i färd med att skrifva en ny —!

II.

F. d. redaktören och f. d. storpolitikern doktor S., hvilken som hedrad, ärrig veteran slagit sig ned i sin ungdoms Paris för att där arbeta på sitt stora verk om Napoleon eller rättare mot Napoleon, stod vid dörren till sitt rum, ännu med handen på låset. Han gjorde en axelryckning, han log, en smula ironi, en smula satir, dock mest välvilja.

Han hade nyss stängt dörren för en dam, en ung landsmaninna, som för ett par dagar sedan sändt honom ett manuskript till genomläsning och nu varit uppe för att få sin dom. Han kände såväl henne som hennes man förut och hade sympati för dem båda. Den lilla frun hade t. o. m. intresserat honom så pass mycket att han läst hennes bok — i lånadt exemplar — i början endast af nyfikenhet för att se hvad en sådan där liten sötnos hade kunnat åstadkomma. Han hade varit rätt road. Hvad hon skildrade, ett litet stycke svensk landsbygd, tycktes hon verkligt känna till. Åhja, hon kan gå på i ullstrumporna, om det roar henne, hade han tänkt, då han lagt ifrån sig boken. Hon kommer nog inte att reformera världen, men hon kommer nog aldrig att lägga sig i det hon inte begriper och blir heller aldrig något "litterärt fruntimmer" och då var ju ingen skada skedd.

Bröllopet på Djupadal.

EN BRÖLLOPSHÖGTIDLIGHET i gammaldags svensk gästabudsstil ägde för ej länge sedan rum å herresätet Djupadal, ett af Blekinges äldsta gods, liggande i närheten af Ronneby. Brudgummen var löjtnanten vid Kgl. Kronoborgs regemente Carl Ivar Petré och bruden fröken Maud Wrede, dotter till framlidne friherre Gösta Wrede och hans maka, född Fornell. Vigseln förrättades i Ronneby kyrka och sedan vidtog själfva bröllopsfesten, som varade i tre dagar. De å bilden här ofvan på ömse sidor om brudparet grupperade marskalkarne och tärnorna äro, räknade från vänster: grefve H. Wachtmeister, löjtn. B. Wickbom, löjtn. Hj. Åström, friherre G. Wrede, friherre Louis Wrede, assistent A. Petri, frih. G. Palmqvist, frih. C. H. Wrede, frih. Fab. Wrede, löjtn. C. A. Meyer, löjtn. C. v. Baumgarten och frih. Aug. Wrede, samt fröken N. Wachtmeister, fröken W. Psilanderhjelm, fröken Steny v. Platen, fröken Elsa Wrede, fröken Elsa Nordenstierna, fröken Ebba Wrede, fröken Lisa Wrede, fröken M. Kruse och fröken I. Westrup.

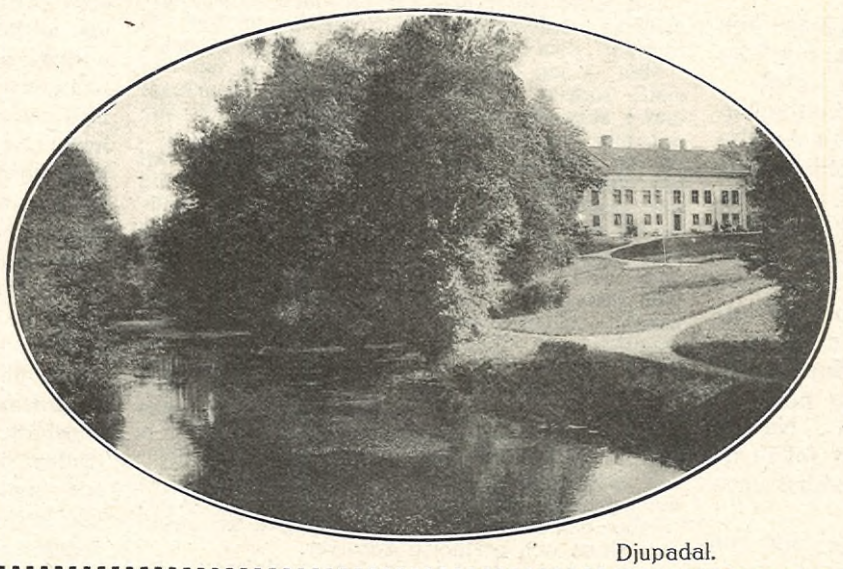

Djupadal.

Och nu — Sankt Antonius — han gick och satte sig. Ja, det kunde inte hjälpas — han tyckte synd om den lilla människan, men han kunde ej låta bli att skratta — ett sådant ohjälpligt sammelsurium — var hade hon fått alla de där befängda romaningredienserna ifrån — huru hade hon så kapitalt kunnat tappa bort sig själf?

Han visste endels, förstod endels och profeterade endels.

Om hon inte varit så rörande söt i sin hjälplöshet — han log igen — han var visserligen inte någon Croesus — långt därifrån — men han kunde haft lust att skaffa henne förläggare genom att förbinda sig att köpa in hela upplagan — men det var sant, herrskapet hade gift sig på, att den skulle gå i två upplagor — nå, kör för två upplagor då — han skulle ha gjort det, om han inte insett, att det skulle vara den största otjänst han kunde göra henne.

Han stannade vid att han lärt känna hennes man som en intelligent, trots sin ungdom, klok och förnuftig människa.

Han var inte fullt så öfvertygad som den lilla frun om att mannen, åtminstone i den grad hon trodde, byggt deras framtid i ekonomiskt hänseende på de böcker, hon skulle skrifva. Men, o himmel, hvilket mått af envishet kan inte rymmas i ett sådant där litet hufvud. Huru hade han inte sökt öfvertala henne att anförtro sin motgång till sin man, nej, nej, det var naturligtvis absolut otänkbart, han skulle inte behöfva få det bekymret, åh, nej, lika litet som han fått läsa manuskriptet, skulle han nu få veta något förrän allt var klart, åh, hon skulle nog reda upp det, hon tviflade inte alls på, att hon skulle kunna skaffa förläggare — nej då, visst inte — tack så mycket, snälla doktorn — tack så mycket — akta er i hissen — åhå, det är inte farligt — tack så mycket, snälla doktorn.

Och nu traskade hon väl i gatsmutsen eller satt inkrupen i någon spårvagn med det där olycksaliga konvolutet under armen. Och i morgon gick det väl i väg till något annat förlag därhemma, för att förr eller senare återkomma till henne, där hon gick blek och hålögd af oro och nervositet. Fy tusan — ja, så envis som hon var, så intensivt envis — nej, rättade han sig, så intensiv och envis, så kunde hon gå och bli både gammal och ful på det där. —

Fy tusan, hvad var det här allt för galenskaper. Han måste träffa mannen och tala med honom. Hon skulle nog ta det som missbrukadt förtroende från hans sida, om hon fick aning om det. Men det fick han väl bära.

Han reste sig och tände en cigarr, så tog han sin rock och hatt och släckte ljuset. Då han kom ut, seglade hissen just i väg ned med hans antagonist, den katolske patern, som bodde fem trappor upp. Han tog det som ett dåligt omen, men stod dock fast vid sin föresats. Nedkommen på gatan hejdade han en auto, uppgaf en restaurang åt det unga parets håll, uppåt Montparnasse — där kunde han sända bud efter honom. Hon hade nog ej hunnit hem än. Hon hade nog ej tagit någon auto. Det var väl tvifvelaktigt om hon ansåg sig ha råd att åka spårvagn, så som hennes sak nu stod.

III.

Det var ett par timmar senare.

Hon satt ensam i ateljén. Han hade varit

borta, då hon kom hem, det hade förvånat henne, då han sagt, att han ej skulle gå ut mer i dag, men hon hade nästan erfarit det som en lättnad, att ej behöfva råka honom genast, att få vara ensam.

Hon hade haft en dyster timme i halfmörkret i ateljén. Trots allt hvad hon försökt lägga i dagen af motsatsen, hade hon kändt sig så ohjälpligt osäker, sedan hon lämnat doktor S. Men hon fick ej känna sig osäker, nej, hon fick ej släppa tanken att det skulle gå, det måste gå. Hon beslöt att redan följande dag låta manuskriptet afgå till ett annat förlag. Ja, hon skulle skrifva redan i kväll, Walle blef kanske länge ute, någon af kamraterna hade antagligen hämtat honom.

Hon gick fram till skrifbordet, tände ljus och började skrifva.

Hon hade inte hört honom komma in och märkte honom ej förrän han stod bredvid henne. Hon lade handen öfver sitt bref, men glömde kuvertet med den redan skrifna adressen.

Han stod tyst ett ögonblick. Så, liksom en följd af ett hastigt beslut att med ens göra slag i saken, sade han något abrupt i det han visade på kuvertet:

"Hvad har du att göra med det förlaget?"

Hon svarade inte, hon såg endast framför sig mot väggen.

"Har du fått afslag från det andra — jag har en aning om att du sände iväg en manuskriptlunta för en tid sedan — du är ju så löjligt barnslig med din hemlighetsfullhet."

Han gick ifrån henne.

Tårarna hade stigit henne i ögonen, hon var så nervös, att hon kände, att om hon försökte säga något, skulle hon brista i gråt.

Hon var nervös och han på misshumör. Han var icke endast till sitt yttre en engelsman, han hade äfven en del karaktärsdrag, som pläga fastslås som speciellt engelska, bland andra en ytterlig känslighet, aversion, för hvarje inblandning i hans privata angelägenheter. Huru diskret doktor S., som han för öfrigt satte högt värde på, rört vid saken, förargade han sig dock, icke så mycket på doktorn som på henne, sin hustru, som han under hemvägen i sina tankar gång på gång gifvit epitetet "en liten gås". Nu var han också besluten att ta itu med saken på ett sätt som skulle omöjliggöra några upprepningar.

Han gick åter fram emot henne, där hon satt.

"Är det så — har du fått ditt manuskript refuseradt?"

Nu kunde hon ej undgå att svara, men det gick som hon fruktat, i stället för att säga något, brast hon i gråt.

"Seså, var inte barnslig nu —".

Hon såg plötsligt upp på honom genom tårarna — hvad menade han med den tonen?

"Hvar har du det — låt mig se på det."

Men hon stödde armbågarna mot bordet, gömde ansiktet i händerna och snyftade. Det var som om hon inte endast gråtit ut dagens spänning och stora besvikelse, utan hela den sista tidens naggande oro och nervösa väntan.

"Seså, Märta, var inte barnslig nu — låt mig se manuskriptet."

Med näsduken för ögonen drog hon snyftande upp en låda i skrifbordet och räckte honom det olycksaliga grå konvolutet.

Han gick och satte sig i skinnstolen borta vid bokhyllan vid motsatta väggen. Hon hörde honom tända den elektriska staken och hörde honom prassla med papperen.

Och åter satt hon, ett rof för hopp och fruktan på samma gång. Tänk om — om han inte fann det så illa och om han tyckte att det hade något värde, hon tyckte, att hon då skulle kunna göra hvad som förut varit henne omöjligt, resonera med honom om sitt arbete, fråga honom till råds om eventuella ändringar.

Han skulle få läsa ostörd. Hon steg tyst upp och gick in i deras sofrum invid ateljén, utan att han tycktes märka det. Men därinne i ensamheten kom hon åter i våld på sin trötthet och nervositet. Hon lade sig på sin säng och borrade ansiktet i kudden för att kväfva snyftningarna.

(Forts.)

"In i natten".

En danska för Armeniens sak.

I DAGARNA UTkommer på svenska en bok, hvars titel "In i natten" antyder, att den har med världskriget att skaffa. Den danska författarinnan fru Inga Nalbandian, änka efter en armenier, har i några ord till Idun angifvit bokens syfte: att framställa en del af det stora sorgespel, som det armeniska folket upplefvat.

Det skall blifva mig kärt att med några biografiska upplysningar i Idun beröra min bok "In i natten", som i dessa dagar utkommit på svenska.

Men — jag har så föga att meddela om mig själf! Kanske har jag upplefvat mer än många andra skandinaviska kvinnor, därför att mitt öde och min lycka förde mig till främmande kuster, då jag inträdde i mitt äktenskap, och därför att jag under de sista sju åren af min lyckliga tid har "druckit af Österns vatten". Nej, jag vill hellre, då det är med anledning af "In i natten" som jag skrifver dessa rader, besvara en fråga, som ofta riktas till mig under denna tid från den danska och norska publiken och som kanske också kommer att möta mig från den svenska när boken nu ligger färdig på detta språk. Det är denna fråga: Hur har ni kunnat vara så rättfärdig, då ni skref den boken? Hur har ni kunnat skrifva den utan fanatiskt hat och utan ensidighet, och hur har ni midt i er djupa förtviflan öfver det som skett, kunnat hålla ögonen öppna för att icke alla turkar äro medskyldiga i det nidingsdåd, som föröfvats i Armenien och att många af dem betäcka sitt ansikte i skam och grämelse däröfver.

Jag är uppfostrad af en far — etatsrådet Jonas Collin i Köpenhamn — som älskade rättfärdigheten öfver allt annat, och då jag för tolf år sedan följde min armeniske brudgum, fil. doktor Paul Mardiros Nalbandian, utomlands, visste jag, att min uppfostran skulle fortsättas i samma anda med ett tillskott af kraf på barmhärtighet mot andra öfverallt, där det var möjligt att öfva sådan.

Så föll Kadèr's — ödets tunga hand på min axel. Vid slutet af tredje krigssommaren, i augusti 1916, måste jag på sjukhuset i Konstantinopel — den stad, där vi i sju år hade lefvat vårt innehållsrika, lyckliga lif — tillsluta de strålande ögon, som under tolf år varit mitt lifs ljus — och se honom, som lefvat och kämpat för rättfärdighet och barmhärtighet, duka under för den blooddrypande orättfärdighet och obarmhärtighet, som genom eld och blod och allt slags vanvettigt våld utplånade hans folk ur de lifskraftiga nationernas antal. Hans ande, som älskade rättfärdighet och barmhärtighet är det som går genom bokens blad; det är hans hjärta som blöder på hvarje sida i den och hans bild, som pryder dess sista blad.

Min förtjänst är det helt visst icke, att min bok om Armeniens hemsökelse har blifvit mottagen med en gränslös sympati, som djupt har rört mig. Jag tror, att det ridderligaste af alla folk, det svenska, också skall öppna sitt hjärta för dess innehåll, äfven om det är tungt af sorg och drypande af blod. Blod, som dock endast är droppar i verklighetens haf.

INGA NALBANDIAN.

Gamla latinare.

En pojkhistoria. Af GUSTAF ULLMAN.

MIN GAMLE VÄN HÄRADSSKRIFVAREN VAR riktigt kommen i tagen med upplifvandet af sina pojkminnen, hvilka gjorde honom så pigg, att han tyckte sig se figurer och ansikten från årtionden tillbaka åter lifs lefvande där ute på gator och torg: — — —

"Ja, gamle rektor Borman" — återtog han — "ja, det var förstås före din tid. Men jag hade med honom att göra, och det hade jag både nytta och nöje af. Han var ett uroriginal, som man säger, — och sådana fanns flera här i staden på den tiden, då jag gick i den s. k. storskolan. — — Man kunde också räkna till dem den vördnadsvärde komministern, rektorn i kristendom, pastor Severin, död som prost nå'nstans för några år sedan. Rektorn och han och gubben far min — borgmästarn — det var tre riktiga gamla latinare, som disputerade och trätte, men alltid lika väl höllo ihop. De båda förstnämnda umgingos flitigt i mitt föräldrahem och jag hade förmånen säga farbror till dem bägge, —— hvilket nog bidrog till att försvaga respekten, som hos mig — den lymmel jag var — i alla fall inte kändes besvärande stor. — — Nå, en dag, just som denna, en dimmig vinterdag med kram, litet våt snö, stojade vi som värst under rasterna på skolplanen. Medan lärarne, två eller tre i led, traskade af och an utmed staketet åt gatan. Vi voro strängeligen förbjudna att kasta snöbollar åt det hållet, — detta med hänsyn ej mindre till allmänhetens än herrar lärares frid och säkerhet. Men herregud, i ett snöbollskrig faller det sig inte så lätt att tänka på väderstrecken. Alltnog, i förlitande på att kunna skylla på ett missöde — i händelse vi skulle råka fast — slog jag vad med en annan slyngel om att jag skulle träffa lektor Severins pälsmössa utan att snudda vid hans ansikte. Jag missade, — det vill säga, jag träffade ansiktet utan att snudda vid mössan. — Naturligtvis blef jag fast, — många af kamraterna hade bevittnat mästerskottet och angåfvo mig beredvilligt. Det var rart, kantänka, att få borgmästarns pojke, rektorns favorit, tagen på bar gärning, — och en sådan gärning, nästan ett högmålsbrott. Själfva vadhållningen lyckades jag slingra mig ifrån, det fick gälla för vanligt lydnadsbrott: jag hade på okynne kastat i den förbjudna riktningen. — Inkallad till rektorn, som inte brukade lägga fingrarna emellan, fick jag inte stryk, utan bara ett bref till pappa, samt tillsägelse att genast öfverlämna det. Jag visste nu, att pappa inte var hemma utan på rådhuset, därför och äfven af andra skäl styrde jag något bekymrad stegen dit. Ty hemma fanns min mamma, som nog skulle anat oråd, och hon utgjorde i mitt hem den bestraffande myndigheten. — — — Alltnog, farsgubben fick brefvet, läste det, en och två gånger om, och under lugg afläste jag minspelet i hans drag. Först syntes han förbluffad, därpå förtörnad, sedan allt mer och mer road, till dess han, helt för sig själf, utbrast: — "Den Borman, den Borman — han är sig lik!" — Nu var saken den, hvilket jag snart fick veta, att gubben rektorn hade skrifvit på latin och redogjort för min försyndelse, samt såsom gammal vän till familjen, bedt pappa själf tilldela mig den tuktan, jag förtjänat. Men som sagdt, han brukade helst anförtro handgriplig uppfostran åt min mycket stränga och kraftfulla moder. För resten satt han midt upp i sitt arbete och var, oss emellan, synnerligen disträ. Och ännu mysande för sig själf knuffade han mig mot dörren, gaf mig brefvet, och sade: — Jaha, gå nu direkt till mamma med det här och hälsa från pappa!" — —

Fortfarande ganska bekymrad trafvade jag hem och hälsade från pappa att mamma skulle läsa brefvet. Mera tyckte jag vara onödigt tills vidare. Ja, gumman mor satte brillorna på näsan och

Squaw=mannen.* Af Robert W. Service.

(Ur en samling inom kort utkommande Service-öfversättningar af TURE NERMAN.

ÄLGKON kommer till vattnet och bäfvern dyker opp
och i hvirflarna i älfven står mitt nät
och lägerelden glimmar under snöfjällens topp
och vinden sveper sommarljum kring knät.
Och natten står och tiger i sorgset furusus
från hundramila skogar för min syn,
men som en silfverlykta i rymdernas hus
hänger fullmånen stilla oppi skyn.

Jag klättrade opp bland kullarna i går och såg mej kring —
ej en mänska, ej ett läger, ej en rök,
bara älfvar, berg och skogar och en glimmande ring
af skyar som kring topparna strök.
Det var som jorden blottat sej och naken för mej låg
och väntade på smeket af en hand,
men västerut drog renarna i ändlösa tåg
genom mitt och äfventyrens land.

Ja, mitt och äfventyrens. Åh, ni anar ej hur stor
och hur strålande rik är min domän,
alltifrån myskoxens slätter, där lägergräset gror,
och till sjöarna där lemlarna drar hän.
Bakom polcirkelns tystnad, där hvite mannens fot
brukar sällan öfver kullarna nå,
där dansar som en låga öfver vattnet min kanot
och vid elden sitter sjungande min squaw.

En squaw-man — ja, det är jag. Ni kan skratta, ni, jag tål
era löjen från saloonernas dörr.
Ha, kort och brännvin — jag har druckit nog för att ta kål
på ett dussin män som ni, men det var förr.
Jag har smakat era synder, jag har blifvit ganska mätt,
jag har kvalts af era städers tyranni,
men häroppe i min ödemark, som hvarken känner rätt
eller orätt, häroppe är jag fri.

Dock, ända ut i skogarna och ödemarkens snår
och längst fjärran bort i ensamhetens dar
och vid lägereldars hvila och i jagande vår
den där hungern efter kvinnan har du kvar.
Det är någonting som ropar och ropar i ditt blod
efter händer som kan smeka en man,
och så gick jag till Grå Räf-byn och så godt jag förstod
valde ut den bästa flickan som jag fann.

Ni stolta kvinnor, som jag mött och älskat i det land,
jag kallat mitt en gång för länge sen,
ack, såge jag er än en gång, kanhända Englands strand
drog mej hemåt öfver sjöarna igen,
men nej, jag minns en älgtjursjakt, en nattlig jakt en höst,
min bössa klickar... Gud, hvar är min knif?...
Ett böl... ett språng... men så ett skott, och, lilla Ögontröst,
från ditt videsnår du räddade mitt lif!

En man måste ha en kvinna, så var det sen den tid
våra fäder lopp med svansar bakom sej,
och nu vet jag, att jag älskar med en makes kärlek blid,
och nu vet jag, att hon kunde dö för mej.
Om jag lämnade dej, Ögontröst, och aldrig kom igen...
åh, jag ser dej skynda ut, du lilla fot,
och jag ser där neri vattnet en kanot — jag känner den —
en liten t o m och drifvande kanot...

Här högt i Vinterlandet opp vid polen är vårt hem,
vi blef aldrig äkta makar enligt lag,
men vid de gudar som oss fört, jag hälsar dej vid dem
som min hustru och min barnamor i dag.
Jag ser ditt späda anlet invid elden och jag hör
till en vyssjande babysång din röst,
och allt är natt och mörker och öknar utanför.
Gud signe dej, min lilla Ögontröst!

Robert W. Service, lyrikens Jack London, äfven kallad Canadas Kipling, föddes 16 januari 1874 i Preston, England, och utvandrade i unga år till Canada, där han var banktjänsteman, bl. a. under flera år uppe i Yukon, guldgräfvarlandet i nordväst. Från dessa år har han samlat sina öfver hela den engelskspråkiga världen redan mycket berömda dikter i samlingarna Songs of a Sourdough, Ballads of a Cheechako och Rhymes of a Rolling stone, utgifna åren 1907, 1909 och 1912. Med liknande motiv har S. också skrifvit en roman The trail of '98, som är under öfversättning för svenskt förlag. Vid världskrigets utbrott gick Service i engelsk rödakorstjänst och har i fjol utgifvit en betydande krigsdiktbok Rhymes of a Red crossman. Hans guldgräfvardikter ha utgått i flera hundratusen exemplar.

**Squaw-man kallas föraktligt bland Yukons folk en hvit man, som gifter sig med en indiankvinna.*

började studera aktstycket. Så fräste hon till och slängde det från sig på en stol: — "Asch, den Fredrik, muttrade hon, han måtte väl veta, att inte jag begriper sån't där. Det är ju latin!" — Ett ljus gick upp för mig, förståndets och äfven hoppets ljus. — "Jaså, är det latin!" sade jag, "det har han väl glömt!" Och så snappade jag till mig brefvet och lomade ut. — I skolan satte jag upp ett så sorgset och ångerfullt ansikte, jag förmådde, och tillspord af rektorn, om jag lydt hans tillsägelse, svarade jag sanningsenligt med jämmerlig röst ja. Hvarpå gubben klappade mig på hufvudet och sade: — "Ja, gör nu aldrig så mer, min gosse! Och gå nu och be lektor Severin om förlåtelse!" —

Hvilket jag också gjorde med all möjlig framgång. — — Nu ville lyckan, att gubben far var borta på middag på stadshuset den dagen, och först någon dag senare rann honom det välsignade brefvet åter i minnet. — "Nå, hör du Mina", sade han till mamma, "fick du det där brefvet från Borman till mig. Hvar har du gjort af det?" — — "Brefvet", fräste mamma, "ja, du är dig lik! Det var ju på latin, som jag tror, och det måste du väl veta, att jag inte begriper. Och hvart det tog vägen vet jag inte." — — Men det visste jag, fast jag låtsade lika okunnig. Men nu anade gumman oråd förstås. "Jaså, jaså", fortsatte hon, "var det från rektorn? Hvad ville han då, och hvad angick det mig?" — — Ja, då började farsgubben gudskelof åter att mysa och brast slutligen i ett godt skratt: — "Ja, du har rätt, Mina, vi gamla latinare äro oss lika. Den Borman, den Borman" — — —.

Och efter undrande blickar och förargade frågor från mamma, förklarade han omsider, hvad brefvet innehållit och hvad meningen var. Gumman saknade inte heller sinne för det lustiga. Likväl ställdes jag så ändtligen på allvar till svars för min snöboll, förstås. Men jag klarade mig, begagnande mig af föräldrarnas onekligen rätt fryntliga sinnesstämning för tillfället. — "Snälla mamma", sade jag, "jag har för längese'n bedt farbror Severin om förlåtelse, — och fått den också. Kan det inte vara bra då? Det är ju också så vådligt längese'n?" — — Ja, så fick nåd gå för rätt den gången, tack vare gamle Bormans vurm att skrifva bref på latin. Och när de tre hedersgubbarne nästa gång sammanträffade hemma vid en enkel supé, hade de samfälldt ogement roligt åt historien.

Och brefvet, — som varit som bortblåst från jordens yta, — plockades fram ur mina gömmor och öfverlämnades till afsändaren. Dock, till denna lilla surpris hade jag försiktigt nog valt en stund, då gumman mor befann sig ute i köksregionerna. Nu blef det än större gamman och glädje för de tre gamla latinarna och rektorns skriftprof underkastades den mest nagelfarande granskning. Och när de voro som gladast, smög jag mig fram till lektorn och hviskade blygt: —

— "Men säg, snälle farbror Severin, snöbollen var ju i alla fall inte så värst hård?" —

— "Visst inte! Visst inte, min snälle gosse!" blef svaret.

Till 100-årsminnet af Gunnar Wennerbergs födelse.

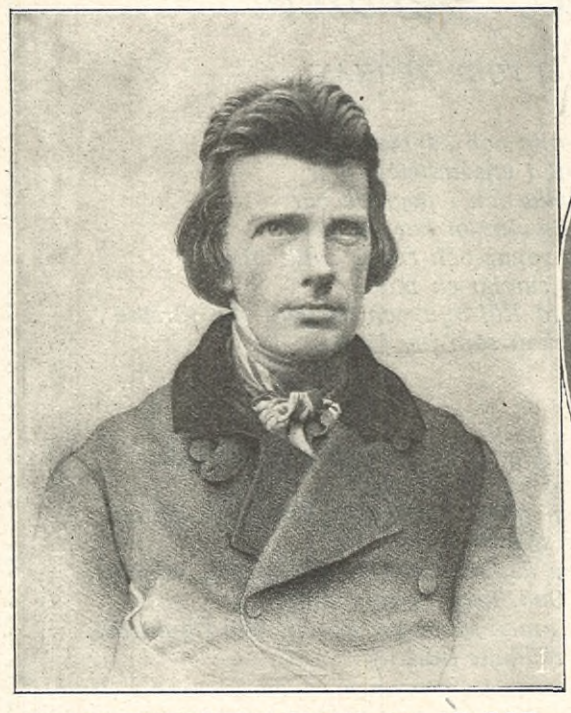

DEN 2 OKTOBER I ÅR HA 100 ÅR FÖRflutit sedan skalden, statsmannen och landshöfdingen Gunnar Wennerberg föddes i Lidköping. Hvad han betydt för vårt folk, hvilka rika värden hans diktargenius skänkt litteraturen och tonkonsten, hvilka insatser han gjort i Sveriges kulturella lif som minister och länshöfding — allt detta finnes ristadt i vårt medvetande sedan decennier, och vi påminnas ytterligare därom hvarje gång någon af hans lifsfriska tondikter klinga oss till möte i konsertsalen eller ur studentskarornas led en vårdag i Odinslund och Lundagård. Sekelminnet har manat oss att ge våra läsare ett antal intressanta Wennerbergsbilder från olika perioder, äfvensom från skaldens fädernehem, den stämningsfulla kyrkoherdeboningen i Lidköping. Å annat ställe i numret återfinna våra läsare ett nog så karaktäristiskt Wennerbergsminne, nedskrifvet för Idun af skaldens dotter, friherrinnan Signe Taube, författarinnan till de vackra minnesbilder, som utkommit i bokform under de senaste åren och hvari Gluntarnes skald träder oss till mötes just sådan han var som människa och konstnär. —:— —:— —:— —:—

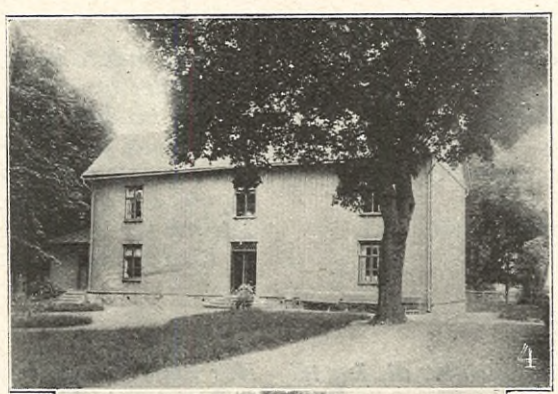

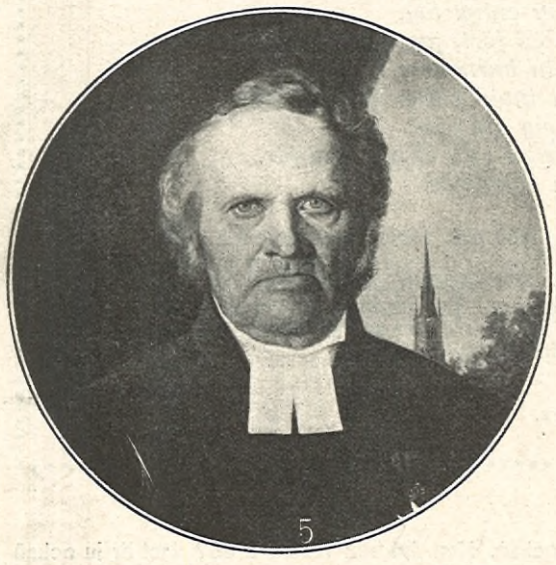

1. Under studenttiden i Uppsala. 2. Gunnar Wennerberg och hans maka Hedda Wennerberg som nygifta. 3. Det sist tagna porträttet (1901) af Gluntarnes diktare. 4. Fädernegården i Lidköping, där Gunnar Wennerberg föddes. 5. Prosten Gunnar Wennerberg, skaldens fader. 6. Prostinnan Sara Wennerberg, skaldens moder. 7. En ek planterad å fädernegården af Gunnar Wennerberg som barn. 8. Gunnar Wennerberg i skötet af sin familj 1895.

De fem i förgrunden sittande, från vänster: friherrinnan Signe Taube, f. Wennerberg, öfverste Sune Wennerberg (död), statsrådinnan Hedda Wennerberg, f. Cronstedt (död), statsrådet Gunnar Wennerberg (död), grefvinnan Gunhild Posse, f. Wennerberg. De fyra i bakgrunden stående: Kapten Torvald Wennerberg, grefvinnan Elin Lewenhaupt, f. Wennerberg, friherrinnan Astrid Fleetwood, f. Wennerberg, artisten Gunnar Wennerberg (död).

"Tösen från Stormyrtorpet" af Selma Lagerlöf på film.

HELA SVERIGE GLÄder sig i dessa dagar åt den vackra gåfva Selma Lagerlöf skänker oss, då hon tillåter att hennes gripande berättelse "Tösen från Stormyrtorpet" går ut öfver landet i filmdramatisering. Hvar och en torde inse att det är i högsta grad betydelsefullt för filmen, denna framtidens kulturspridare, att en af våra främsta inom litteraturen lånat sin hand till dess främjande och höjande.

Svenska Biografteaterns

och Victor Sjöströms omdaning och utförande af författarinnans af alla kända folkskildring måste vinna det fullaste erkännande. Ett utsökt urval af sällsport vackra dalalandskap och interiörer ha med konstnärlig blick sammanförts till ett harmoniskt helt, i hvilket alla aktörerna lefva och röra sig illusoriskt enkelt, sant och trovärdigt.

Det stämningsfulla verket efterlämnar ett oförglömligt intryck af stor och äkta konst. KAMÉ.

Helga (Greta Almroth) besvär Hildur (Karin Molander) att göra allt godt med Gudmund.

Gudmund (Lars Hansson) och Hildur (Karin Molander) som fästfolk hos Gudmunds mor Ingeborg (Concordia Selander).

Helgas far (Wilhelm Larsson) uppmanar Per Mårtensson i Västgården (Gösta Cederlund) att erkänna sitt faderskap.

Domaren (Nils Aréhn) ger Helga sitt erkännande efter det hon nedlagt rättegången.

Efter brytningen i bröllopsgården mellan Gudmund och Hildur.

Ett monumentalverk öfver Sveriges högre andliga odling.

Af Dr Fredrik Vetterlund.

Illusterad svensk litteraturhistoria af Henrik Schück och Karl Warburg. Andra omarbetade och utvidgade upplagan. Fem volymer. Stockholm 1911—1916. Hugo Gebers förlag.

"Schück-Warburgs" svenska litteraturhistoria är särdeles i sitt nya skick det största sammanfattningsverk vi äga inom denna vetenskap. Det ger en fyllig framställning af våra litterära häfder från runornas tid och intill tjugonde århundradet. Det är också monumentet öfver en viss vetenskaplig metod, den bredt historiska. Bägge de forskare, som utarbetat det, ha bringat i dagen ett utomordentligt rikhaltigt material, som före dem slumrade i arkiv, i förgätna tryckalster, i brefsamlingar eller enskilda bref landet rundt. Romantiken, som hos oss med Hammarsköld och isynnerhet Atterbom skapat den egentliga litteraturhistorien, slog på sin tid helt visst ner på själfva det viktiga, det centrala i konstverket och diktarne själfva. Atterbom gaf sålunda en serie varmt och snillrikt utförda skisser af "svenska siare och skalder". Men fastän dessa bilder visst icke sakna underlag af åtskillig faktisk forskning och icke kunna sägas ha framsprungit ur tidens romantiska estetik, låg dock då ännu själfva massan af material dold i gömmorna och måste kräfva många årtionden och många händer för att få fram. Då kom Gustaf Ljunggren och tog för sig särskilda uppgifter — det äldre svenska dramat, svenska vitterheten från Gustaf III — och skildrade dem så uttömmande dokumenteradt som möjligt på basis af allsidig källforskning. Själfva diktverken försummade han ej heller under sin krafts dagar, men de framträdde dock snarare i sin allmänna omgifning än för sig själfva. Denna företrädesvis historiska metod fortsattes och renodlades mer eller mindre af andra, särdeles af riktningens mest betydande krafter, Henrik Schück och Karl Warburg. Bägges, isynnerhet Schücks, intresse och begåfning lågo åt det historiska utforskandet, och inom riktningen ha, särdeles under den första ifvern, arbeten framkommit, där det centrala, dikten själf, tycktes oviktig i jämförelse med diskussionen af dess yttre förutsättningar eller de hundratals småupplysningarna och notiserna. Från det gamla, stundom rent frasmässiga estetiserandet efter filosofiska kategorier kunde sålunda pendeln svänga till denna nya öfverdrift åt andra sidan — litteraturhistoriens "80-tal".

Men liksom för dikten själf murades då för dess häfdateckning många nya faktiska grundvalar. Karl Warburg skref ett antal rikhaltiga monografier. Henrik Schück iförde sig arbetsdräkten och steg ner i de grufvor, hvarur han hämtade materialet till sin första stora framställning af medeltidens och reformationsskedets litterära "corpus". Ur den framstod efteråt det arbete, som nu i ytterligare genomarbetadt skick har blifvit den första af de fem volymerna "Illustrerad svensk litteraturhistoria af Henrik Schück och Karl Warburg, andra omarbetade och utvidgade upplagan", men som nu behandlar tiden ända till frihetstidens början.

Här har den lärde forskaren väl aflagt arbetsskruden och ifört sig en sällskapsdräkt, som bättre passar, när man vänder sig till den stora allmänheten. Ty detta arbete skall vara lätt tillgängligt, intresserande, helst elegant. Det lyckas i regel, och dock märker man att Schück äfven här gärna förblir den lärde. Ingen har varit så rik på uppslag och förslagsmeningar i dessa ämnen som han, och hans framställning af vår forntids- och medeltidslitteraturs många problem förblir gärna diskuterande och kritisk. Har forndiktens prosa eller vers varit den äldsta? Månne icke den latinska hymnpoesin varit afgörande för den medeltida metrikens öfvergång till modernt aksentuerad vers? Ha ej balladformen och balladstoffen i än högre grad kommit hit öfver England än genom de s. k. vandrande lekarne öfver Tyskland? Är den finska Kalevala verkligen i någon mån afhängig af svenska medeltidsballader? Äga de s. k. Valdemarvisorna i Danmark svenskt ursprung eller danskt? — och så vidare. För dylika problem om diktningen intresserar sig Schück mera än för diktningen själf. Han rastar ej heller någonsin att distansera sina egna föregående ståndpunkter; om de flesta nyssnämnda frågorna har han i den nya upplagan nya meningar. Denna läggning kan tydligen ha sina faror men är ju framför allt ytterst fruktbar och Henrik Schück synes ännu alltjämt äga kvar oförminskad forskningens lidelse, som varit hans kraftiga personlighets andra natur.

Naturligtvis fäster man sig dock icke blott vid all denna historiska kritik utan äfven vid åtskilliga af de karaktäristiker författaren gör. Bäst lyckas han kanske med människor, som äro storvulna och kraftiga själfva och kunna tecknas i stora drag. Birgitta och Olaus Petri, den svenska medeltidens och den svenska reformationslitteraturens mäktigaste personligheter, ha aldrig förr varit skildrade som af Schück. I hans sympati för Olaus Petris omutliga sanningskärlek som forskare och manliga flärdlöshet som skribent har kommit ett varmt tonfall, hvars personliga färg icke kan misskännas.

*

Schücks teckning fyller en af verkets fem volymer. Helt andra mått har Karl Warburgs nya litteraturhistoria kommit att antaga. Man säger med flit nya, ty det är vida mer än en omarbetning från Illustrerad svensk litteraturhistorias första upplaga, den som utgafs på 1890-talet. Som Schück behärskar medeltidslitteraturens och reformationstidens hela forskningsfält, så är Warburg förtrogen med allt från och med 1700-talet, skönlitteraturen, diktarpersonerna och deras lif, och den makt som från Dalins Argus blef en makt — pressen. Naturligtvis har han också öfverblicken öfver de humanistiska vetenskaperna och deras historia, som ligga skönlitteraturen nära, häfdateckning, filosofi och så vidare. Och dock, just på detta område har den nya upplagan måst begränsa sig i förhållande till den gamla. Ty själfva materialet till den egentliga litteraturhistorien har ökats högst ansenligt sedan 1890-talet, och "lärdomshistorien" meddelas därför här icke längre fristående utan mera för så vidt den har betydelse för en hel tidskultur eller, t. ex. Geijers historieskrifning, väsentligen ingår i en stor kulturpersonlighets gärning.

Mer och mer har det besannats, det tegnérska ordet om vår bildnings ofria grund, det vill säga, de nordiska ländernas kulturella beroende af Europa. Den svenska "upplysningen", den svenska romantiken, den svenska naturalismen och dennas upplösning, allt har ju sina europeiska förutsättningar, lika visst som förut reformationsrörelsen och medeltidens ridderliga och kyrkliga kultur. Karl Warburg har denna gång gifvit en synnerligen omfattande allmäneuropeisk bakgrund till hvarje tidehvarf. Just här har ju också senare tids forskning gjort rent öfverraskande rön. Anmälaren skall nämna ett enda exempel. Vi visste ju alla af gammalt, att "upplysningen" visserligen lyst ut öfver Europa från Voltaires fädernesland men att dess fackla dessförinnan hade tändts i John Lockes, att det franska och europeiska 1700-talet hade bakom sig ett engelskt 1600- och tidigt 1700-tal. Men för ett antal år sedan visste vi knappast, i hvilken grad det tyska och europeiska 1800-talet, "romantiken", hade bakom sig ett engelskt 1700-tal, en frisk underström som återgick ända till renässansens stora, bildrika poesi, medan öfverströmmen i England som annorstädes färgades af franskklassisk anda. Och vi visste icke, hvad denna engelska förromantik betydt för vår egen Franzén och genom honom för 1800-talets svenska poetiska stil öfverhufvud — jämför en för några år sedan utkommen bok af docenten Anton Blanck. Ett stort arbete har gjorts på detta fält och en massa nya trådar uppvisats som förbinda vårt sjuttonoch adertonhundratals dikt och idélif med tysk, fransk, engelsk kultur. Men allt har Warburg tillgodogjort sig för sitt nya verk, som sålunda åtminstone nu 1917 härvidlag i alldeles anmärkningsvärd grad är up to date. En annan sak, att dessa allmäneuropeiska öfversikter stundom blifvit bra schematiska. Men det oerhörda materialet har knappt kunnat öfverallt framställas som lefvande lif, det har emellanåt mäst blifva rubriker och namn.

Gå vi nu till själfva taflorna, det svenska kulturlif som stiger fram mellan ramarne, blir allting förstahandsmässigt lefvande. Icke så att Warburg à la Brandes, Vedel, Levertin, vore en stor ordkonstnär, den där som med en trollstaf i några utsökta vändningar påsuggererade oss den eller den tidsålderns intima lif, den eller den poesins egendomliga skönhet. Men han berättar med ett sådant allsidigt intresse, en sådan flödande sakkunskap och bon sens, att läsaren lifligt röner kunskapens intellektuella njutning och fängslas däraf. Warburgs utåtvända, verklighetskära, samhälleligt och politiskt upplagna läggning låter honom con amore ställa tidehvarfven för läsarens ögon och gör honom till den rätte att skildra en utåtvänd och förståndsklar diktning sådan som 1700-talets, Dalin, fru Lenngren. Det är icke tillfälligt, att Warburg särskildt fördjupat sig i frihetstidens eller i 1800-talets politiska liberalism och på sin tid författade monografier öfver de nyss nämnda skalderna eller öfver en ädel liberal politiker som Richert. Också här i litteraturhistorien synes dess 1700-tal i allmänhet höra till det mest definitiva. Den underskattning af frihetstidskulturen, som en gång förefunnits, lär efter Warburg ej komma igen. Voltaireseklets begränsning i det historiska och metafysiska ser naturligtvis Warburg — men har kanske allra mest sinne för det renliga och rättsinniga i ett vackert yttrande af den gamle gustavianen Rosenstein om adertonde århundradet: det vore utmärkande för

detta århundrade att det ej trodde sig veta mer än det verkligen visste. En döende aftonsols protest mot det inbrytande mörker, hvars nya och rika ljuskällor den icke anade!

För 1700-talets motpol romantiken ägde ej Warburg från början samma sympati, men han har villigt gått med på nyare tiders sträfvan att förstå och uppskatta dess djupa insats. Hans bild af Atterbom brister på intet vis i vördnad och värdering. Omkring Almqvists förr i världen nog suddiga skepnad har han lyckats draga några nya konturer, och det bör sägas, att hans rättsinne och sunda förstånd tydligen resa sig mot den på vissa håll ånyo rätt förbehållslösa Almqvistkulten. Man kan ej annat än instämma, äfven om man trots allt behåller sin sympati för det hemlighetsfullt vackra och högsinnade, som bakom tillgjordheten och attityderna finnes bland skaldens törnrosor.

Påpekas bör vidare det lifliga kapitlet om 1840-talspoeterna och det om pressen, där Warburg är chez lui. För hastigt råkar han däremot affärda Finlands störste lyriker Topelius. Sedan fortsätter skildringen, allt bredare och rikhaltigare hållen, och slutligen höra vi vår egen samtids röster sorla omkring oss — ifall nämligen deras inträde i litteraturen skedde före år 1900.

Om bokens stora förtjänster som historisk framställning är redan talad. Allt, så godt som allt är med och kommer fram, stödt på en ofantlig kännedom om källorna, från de bref, dem ingen annan tagit reda på, till de nyaste uttalandena af de nyaste skribenterna i ämnet. Diktarporträtten äro noggrannt hopsatta, så att det väsentliga, det karaktäristiska förhärskar, gärna hållna i stora, oomtvistliga drag, ja, stundom skildrade med något läroboksaktiga termer. Och dock är författarens egna uppfattning konkret nog för att han ej med flit skall söka, snarare hedersamt sträfva mot de schablonmässiga kategoriernas tomma halm. Emellertid blir det ju icke i den poetiska karaktäristiken, som vare sig Schück eller Warburg ha sin egentliga styrka. Och dock, läs t. ex. den sistnämndes inledande teckning af Strindberg! Här har han träffat på en diktare som — troligen af rätt olikvärdiga skäl — personligt upptagit honom och också satt personligt lif i hans ord.

Jag måste likväl upprepa hvad jag vid ett annat tillfälle sagt i tryck, att detta Strindbergskapitel är oproportionerligt långt och därmed bidrager till att fastslå den grundfalska uppfattningen, att Strindberg varit det svenska 1800-talets främste diktare. Orsaken är kanske delvis att söka i en viss eftergifvenhet inför det, som i Warburgs ungdom var det sensationella. Men först och främst har han arbetat med en myckenhet nytt stoff och begagnat tillfället att få de i ljuset. Äfven annorstädes i det stora arbetet händer, att rikligt nyfunnet material spränger proportionerna. Men till och med frånsedt detta, hur omöjligt att i ett dylikt verk fullt exakt fördela och afväga det oerhörda ämnet.

Till slut måste man tala om den äkta, flärdlösa saklighet, den så att säga absoluta rättrådighet i omdömet, som utmärka författaren och väsentligt ingå i hans typ af betydande vetenskapsman. Gör han någon gång ett förbiseende — om han till exempel icke tycks se följdriktigheten i 80-talsfienden Wirséns fortsatta kamp mot ett ej mindre "hedniskt" 90-tal — så sker detta ingalunda i illojalt polemiskt syfte. Äfven i fall man för resten betonar en och annan författares, en och annan "riktnings" insats annorlunda än Warburg — hans historik respekterar man, fri från inskränkthet, fri från öfverord som den är och full af ett moget manligt bemödande att ge hvar och en sitt.

En mäktig lifsgärning betecknar i sin helhet denna samlade svenska litteraturhistoria öfver tvenne sekel. Schücks del är naturligen lika representativ för sin uppgift. Men redan det så oerhördt mycket vidlyftigare stoffet i Warburgs ger de större måtten åt hans nybyggnad. Därtill kommer framför allt, att denna omsluter den diktning, som lefver och läses, som är nationens verkliga poetiska näring.

*

De fem volymerna framträda i präktig utstyrsel. Karaktärsfulla bilder från äldre och nyare tid, pittoresk medeltidsskrift i facsimile, gamla träsnitt från boktryckarkonstens begynnelse, porträtt efter taflor och fotografi, diktarautografer o. s. v. göra det hela åskådligare och mera påtagligt. Det är ett monumentalverk öfver Sveriges högre andliga odling, som allmänheten nu har att tacksamt tillägna sig.

Det hatade ogräset — det bästa kaffesurrogatet.

PÅ SVENSKA DAGBLADETS NYLIGEN afslutade svamp- och gagnväxtutställning väckte fru Ida Högstedts "maskroskaffe" allmän och berättigad uppmärksamhet. Fru Högstedt har nu för Idun beskrifvit hur hon nått sitt lyckade resultat i en artikel, som säkert kommer att uppmärksammas af alla våra läsare.

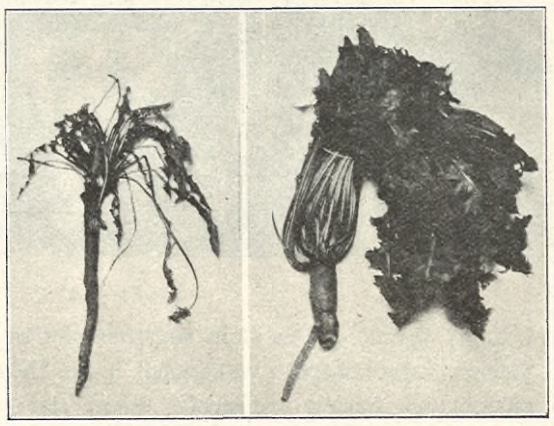

Makrosplantorna upptagna med rötterna.

Man må nu vara en aldrig så fanatisk kaffehatare eller besjälad af en än så folkhälsoifrande entusiasm: att med skarpa ord och klara argument bannlysa kaffet går nog icke, hvarken i detta eller andra land. Emellertid har nu kaffet sedan lång tid hört till de så godt som obefintliga varorna, och när det kommer utminuteras det i mycket små ransoner, hvarvid man försökt vara så rättvis som möjligt. Om full rättvisa vid kaffetilldelningen skall kunna ernås måste nog kaffekort utsläppas, och då kan ju ganska lätt alla minderåriga undandragas.

Det finnes väl knappast något af växande odlad ört på eller under jord, som ej är sedan snart ett år tillbaka prófvadt till kaffesurrogat. Men af odlad gröda är all sådan numera af Folkhushållningskommissionen förbjuden till framställande af kaffesurrogat, dock lämnas i sällsynta fall tillstånd därtill mot uppgifvande af ingredienserna, hvarvid sedan F. H. K. åsätter pris å fabrikatet. Visserligen gällde förbudet odlade växters användning vid kaffesurrogatfabrikation af till afsalu ämnad vara, men i dessa sädesknapphetstider, bör det ligga i hvarje husmors intresse att ej heller använda i sitt hushåll sädesprodukterna till annat än bröd och mat.

Maskrosrötter skurna till torkning.

Undertecknad har i eget hushåll experimenterat med mängder af olika växter, eller rättare sagt örtdelar i och för surrogat- och brödberedning och arbetet har varit både rikt gifvande och intressant. Här skall nu endast kaffesurrogat, och därtill endast ett sådant närmare beröras, huru frestande det än vore att både omtala flere kaffe-, té- och brödsurrogat, om man nu får anse mjöl af vassrot, örnbräken, kvickrot samt åtskilliga lafvar, för endast surrogat — de förtjäna nog en benämning med renare klang.

Maskrosens (Taraxacum officinale) rot är nog den af alla vilda växter, hvilken bäst lämpar sig till kaffesurrogat. Den förekommer i massor i hela vårt land, och har aldrig varit sedd med blida ögon hvarken af jordbrukaren eller trädgårdsmästaren. På våren insamlas den i och för medicinskt bruk; på hösten är den mest lämplig att samla för "kaffebruk", emedan roten då dels hunnit växa till, och dels innehåller den då mest sockerämne. Detta sockerämne orsakar "maskrosrotskaffets" vackra färg samt ger därtill drycken en svag sötma, hvilket ju i dessa tider är en stor förtjänst. I Danmark, som är kändt för sitt goda kaffe, kokas sedan flera tiotal år tillbaka nästan undantagslöst kaffet med en större eller mindre tillsats af "Lövetand" (maskros), och ingen protesterar mot en sådan naurlig sak.

När man begifver sig ut på maskrosskörd, tar man på sig en kort kjol och grofva skodon ity man gärna väljer leriga ärtåkrar, dito trädor, dikeskanter och dylika skoförstörande platser. Till redskap är en lätt spade, grep eller mycket stadig portörspade lämpligast. Man sätter ned spaden djupt nära bladrosettens midt och försoker få upp så mycket som möjligt af roten, som ibland kan vara tumstjock och 30 à 40 cm. i längd. Har man kommit på lämplig växtplats, kan man på en timme gräfva upp 2 kilo, eller mera maskrosrötter. Dock må erinras, att det är ett tungt arbete, så den som är alldeles ovan vid kroppsarbete hinner ej till detta resultat.

Torkade och malda maskrosrötter

Vid hemkomsten läggas alla rötterna i en balja och sköljas i ett par vatten. Därefter borstas de fria från jord o. d. men behöfva ej skrapas. Därefter skäras de i mindre bitar, hvilka klyfvas, hvarefter de på ollor eller plåtar få lufttorka så att den klibbiga, hvita saften, som vid skärningen utsipprar från rötterna, får hinna sig. Därefter få rötterna torka i svag ugnsvärme, för att till sist, under noga påpassning rostas ljusbruna under starkare värme. Hela denna procedur behöfver ej fortgå i följd, utan lämpar man denna när eld är i spisen. Man måste emellertid noga beakta, att rötterna ej blifva för bruna; kaffet blir då beskt. När rötterna äro genomtorra krossas de i mortel, samt malas på kaffekvarn så fint som möjligt.

Till ett godt hvardagskaffe tages t. ex. 3 teskedar "maskroskaffe" och 3 teskedar vanligt finmalet kaffe till en liter kallt vatten. Eller 4 teskedar maskrosrötter och 2 teskedar vanligt kaffe eller tvärtom, allt efter råd och lägenhet.

Kaffe borde alltid koka i påse. Fördelarna äro härvid många. Dels blir kaffet mera rensmakande, dels behöfves ej klarskinn, dels kommer aldrig någon sump — alla magars fördärf — att stanna vid pannans botten, utan denna är alltid fin och ren inuti. Därtill är det mera ekonomiskt, nota bene om kaffet är finmalet, och detta bör det alltid vara. Ställningar af aluminium e. d. med vidhängande påse af tätt hvitt tyg finnas i handeln. Påsen skall vara så tilltagen, att den under kokningen hänger i vattnet, men får ej vara så lång, att den når pannans botten, ty då blefve snart påsen förstörd och kaffet skulle få en vidbränd smak. När man kokar kaffe sköljes pannan med vatten, därefter ihälles t. ex. 1 liter kallt vatten; i påsen hälles 3 teskedar finmalet kaffe och 3 teskedar dito maskrosrötter; därefter nedsättes den i pannan och locket pålägges. När vattnet börjar koka, slår man ur pipen uti ett mått och häller den kokande vätskan genom påsens innehåll. Detta upprepas 3 à 4 gånger, hvarefter kaffet kokar 3 à 4 minuter, och är nu färdigt. Påsen upptages, får afrinna, hvarefter innehållet borttages och påsen rengöres och upphänges på en gifven plats. På detta sätt behandladt, får kaffet en förträfflig smak, och en klar gulbrun färg.

IDA HÖGSTEDT.

Från scenen och estraden.

DRAMATISKA TEATERN FRAMFÖRDE FÖR några dagar sedan sitt andra nya program, denna gång hämtadt från Wiens yngsta diktarkretsar. Det sväfvar dock ej mycket af ungdomlig andé och ungdomlig dådlust öfver Anton Wildgans' skådespel "Armod". En stackars underordnad posttjänstemans kamp för att lifnära sig och sin familj — en kamp, som tar lifvet af honom, det är historiens ytterlinjer. Hvad som sker innanför är ett förkunnande af lidandets helighet och den materiella torftighetens makt att höja människan öfver vällefnadens trånga lycka. Motivet har delvis fått en talangfull behandling; såväl figurerna som det tunna händelseförloppet äga trovärdighet i teckningen, och den själsstyrka, som familjens son och dotter ådagalägga inför armodets obarmhärtiga pressning skänker en fläkt af poesi åt den trista interiören. Men mot slutet blir det lyriska draget öfvervägande och icke till fromma för stycket. Dödsscenen är en olidlig longör, och epilogen, där begrafningsbestyrens krassa prosa bryter sig mot sonens världsfrånvända stämning vid faderns bår gör ett bisarrt intryck.

Herr Gustaf Molander, som spelar sonen, har en svår dust att utstå med sin komplicerade roll; han skall om hvartannat vara svärmare och ironiker, öm och revolterande, frosviss och skeptiker. Man märker också mödan allt detta kostar honom, inte minst i mimiskt afseende. Hvad replikbehandlingen beträffar är den irriterande grumlig. Det bästa och finaste spelet presteras af fru Stina Hedberg i den unga dotterns skepnad. Det är något osökt varmt och enkelt öfver henne, som man tar med sig som ett ljust minne från den eljes gråa och tunga teateraftonen.

ARIEL

1. En af de små. 2. Den stora midsommarfesten i Stadion. 3. Brandkåren i verksamhet. 4. Fru Ebba Sjögren och hennes sydländska eskort sjunger

visor i Dramatiska teaterns kolonnad. 5. De sceniska artisterna fru Karin Molander och herr Gösta Ekman som bettlare på Barnens dag. — Pressfotobyrån.

En vädjan.

FÖRENINGENS FÖR HUSMODERSKOLOR med Barnavård styrelse har på initiativ af H. K. H. Kronprinsessan beslutat anordna en basar till förmån för föreningens verksamhet. Försäljningsföremålen utgöras af dockor, korgar, barnunderkläder, speciellt spädbarnskläder för fattiga mödrar, och konstgjorda blommor, som lämpa sig till julpresenter.

Basaren skall afhållas i november månad.

För att genom basaren nå det bästa möjliga resultat, tillåter sig styrelsen rikta en enträgen uppmaning till föreningens samtliga medlemmar att söka anskaffa föremål af ofvannämnda slag samt att i vidsträcktaste mån äfvenledes söka intressera sina vänner och bekanta härför. Alla bidrag och gåfvor torde sändas till H. K. H. Kronprinsessans våning i Kungl. Slottet före den 1 november.

Eventuella förfrågningar besvaras af fröken Betty Hirsch, Regeringsgatan 111. Allm. tel. 183 90.

Stockholm, september 1917.

Föreningens styrelse:

MARGARETA.

Anshelm Berglöf, Ordförande. Nathalia Frölander, v. Ordförande. Betty Hirsch, Sekreterare. Albert Broomé, Kassaförvaltare. Lisen Bonnier. Ivan Bratt. Stina Frisell. Kerstin Hesselgren. Cecilia Sahlin. Ingeborg Schager. Hanna von Schéele. Ingrid von Seth. Elsa Waldenström. Alice Wallenberg.

Reklam-Kavajer

FÖR GOSSAR

AV 1:ma MÖRKBLÅ ESKIMÅ MED YLLEFODER

Storlek

3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 år
18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29 kr

NORDISKA KOMPANIET

GOSSKONFEKTIONSAVD. 1.sta VÅN

Recept å välling af Svalöfs Kornflingor.

1 kkp. kornflingor
1/2 liter vatten
1 1/2 liter mjölk
1 tsk. salt
1 tsk. socker.

Beredning: Kornflingorna sättas på i kallt vatten och få koka 6—7 minuter. Mjölken kokas upp och tillsättes jämte saltet och sockret, hvarefter vällingen ytterligare får koka i 10 minuter.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Etabl. 1850 Karlstad Etabl. 1850
Rikstelefon namnanrop Länstidningen
Värmlands enda dagliga tidning.

GAHNS
ÄKTA
ASEPTINTVÅL
OCH
BORLANOLINTVÅL
cocosoljetvålar i stänger, tillverkas fortfarande och - äro af god kvalitet. -

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 30 SEPT.—6 OKT. 1917.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; njursauté med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med brun kaffekaka. Middag: Kalffrikandeau à la Mirabeau med brynt potatis, ärter och salader; svampsufflé med rördt smör; äppelpudding med grädde och falska biskvier.

MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; kotletter af kalffärs med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Morotspuré med rostadt bröd; kokt kummel med smör och ägg samt potatis.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; potatisplättar med lingon; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Tomater fyllda med ris samt stufvade ärter och potatis; brödpudding med fruktsås.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekt hafregrynsgröt med mjölk; anjovisgratin; mjölk; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis; lingon och lök; lingonpäron och grädde.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; stekst strömming med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Ärter med fläsk; tunna pannkakor med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; delikatessill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kall surstek (rester från onsdag) med potatisbullar och salader; petits-chouxpudding.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckkorf med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Laxpudding med risgryn och smält smör; rabarbersoppa.

RECEPT:

Kalffrikandeau à la Mirabeau (f. 6 pers.). 1 kg. benfritt innanlår, 1 hg. späck, 1/2 msk. salt (7 gr.), 1/4 tsk. hvitpeppar, 1 morot, 6 små syltlökar, 12 små champinjoner, 2 oliver, 1 msk. tomatpuré, 1 tsk. biffstekssås.

Till stekning: 2 msk. smör (40 gr.).

Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i hett vatten, bultas med en fuktig klubba, späckas med späcket, skuret i fina strimlor och doppade i en blandning af saltet och pepparn. Späckstrimlorna få ligga, ett par tim. på svalt ställe. Därefter instickas de i köttet på lika afstånd från hvarandra med tillhjälp af en späcknål eller späckpinne. Köttet ingnides därefter med resten af kryddorna och bindes så att det får vacker form. Smöret brynes i en järnkastrull, som ej bör vara större än att köttet nätt och jämnt rymmes. Köttet lägges däri och brynes vackert på alla sidor. När det är färdigbrynt, påspädes den kokande buljongen, och köttet får sakta steka med lätt lock, tills det är fullkomligt mört.

Moroten skrapas, skäres med legymknif i vackra, smala bitar, hvilka läggas i stekgrytan — då köttet stekt 15 min. — tillika med syltlöken, champinjonerna, de i strimlor skurna oliverna, tomatpyrén och biffsteksåsen. Steken skäres i tunna skifvor och lägges upp på varmt serveringsfat. Köttskyn afsmakas och hälles tillika med garnityret öfver steken. Serveras med små brynta potatisar, ärter och salader.

Svampsufflé (f. 6 pers.). 3 lit. färsk svamp; Carl-Johanssvamp, kantareller, smörsvamp eller 1 burk champinjoner (1/2 lit.), 60 gr. smör, 50 gr. mjöl, 2 dcl. svampspad, 3 dcl. kokande mjölk, 4—5 ägg, salt, hvitpeppar.

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Svampen rensas, sköljes och förvälles tills den är mjuk. Den upphälles på sikt och får väl rinna af, hvarefter den skäres i tärningar och fräses i 30 gr. af smöret, tills det är klart. Svampen klämmes upp med sked, mjölet fräses med smöret 2 min., det kokande svampspadet och mjölken späspädas på och såsen får koka 5 min. Den hälles upp i ett fat; när den svalnat, tillsättes äggulorna, en i sänder, och smeten röres 10 min. Svampen blandas i jämte kryddorna och de till hårdt skum slagna ägghvitorna. Massan afsmakas, hälles i smord och brödbeströdd pajform och gräddas i ordinär ugnsvärme omkr. 45 min.

Användes bleckform, gräddas sufflén i vattenbad i ugn omkr. 1 tim. och stjälpes upp. Sufflén serveras genast den tagits ur ugnen som mellanrätt med rödt smör eller hollandaise.

Äppelpudding med grädde (f. 6—8 pers.). 5 dcl. äppelmos, 10 gr. sötmandel, 3 dcl. tjock grädde, 5 blad gelantin, 2 msk. kokande vatten, till gelantinet.

Beredning: Äppelmoset bör vara passerat, fast och lagom sött. Mandeln skållas torkas väl i ugnen, drifves genom mandelkvarn och blandas med äppelmoset jämte den till hårdt skum slagna grädden. Sist tillsättes det sköljda och i det kokande vattnet upplösta gelantinet, som bör vara afsvalnat. Massan fylles i vattensköljd och sockerbeströdd bleckform och får stå på is omkr. 3 tim. När puddingen skall serveras, lossas den med en spetsig knif rundt formens kant och uppstjälpes på tårtskål. Garneras, om så önskas, med frukt och mandelspån eller biskvier.

Tomater fyllda med ris (f. 6 pers.). 12 stora tomater.

Tillfyllning: 100 gr. risgryn, 4 dcl. vatten, 2 dcl. grädde eller mjölk, 1 msk. finhackad persilja, 1 msk. smör (20 gr.), 3 msk. inkråm af tomaterna, 1 ägg, salt, soja, närsalt.

FERROL

är det kraftigast aptitgifvande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å
APOTEKET VASENS DROGHANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.
Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.—
BILLIGT! - Finnes å alla apotek - BILLIGT!

"La Mascotte"
Teint-Extract
Ansikts-erème
Nagelvatten
användes af alla som vilja vårda och försköna sin hy. Erhållas i Parfym- & Kemikalieaffärer.
La Mascottefabriken, Malmö.

Elegant
kemiskt tvättad o. pressad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B. Göteborg.

Lägg i kokboken
eller anslå i köket »Några beprövazde recept för bakning af tårtor m. m. med Gooda-Jästmjöl. Det är de bästa recepten för det finaste jästmjölet.
Burkar à 15, 25 o. 50 öre.
Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co

Prima Engelska
Antracit, Hushållskol och Koks
ständigt på lager till lägsta dagspriser.
LAVÉNS KOLIMPORT-A.-B.
Tel. Allm. och Riks
Namnanrop: Lavéns Kolimport.

Nu är rätta tiden tänka på att blomstersmycka Er trädgård till våren och Ert hem till Jul genom att plantera äkta Holländska
BLOMSTERLÖKAR
Kulturanvisningar finnas i vår blomsterlök-prislista, som gratis sändes kunder och andra intresserade.
Blomsterlökkollektioner fiunas i följande prislägen:
"Hemträdgården" (15 st. lökar) Kr. 1.50
"Hemtrefnaden" (35 st. lökar) Kr. 2.75
"Haarlem" (75 st. lökar) Kr. 4.75
Algot Holmberg & Son
Trädgårdsafdelningen
Norrköping.

Ett oöfverträffat förskönings-medel för såväl händer som ansikte är
Crême d'Artist
Den har en underbar verkan att föryngra och försköna genom sin renande verkan å porerna samt sin förmåga att göra huden skär och genomskinlig. Efterlämnar icke någon som helst fettglans. Ypperligt medel mot såväl köld som hetta. Tillverkas af fackman.
Pris 2:50 + porto direkt från "Depot d'Artist," Iduns exp.f. v. b.

PHOSPHO-ENERGON-PILLER
vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Medtrefflont: PROFESSOR A. VESTERBERG.

Årets
kvickaste och roligaste
bok är
MIN FRU OCH JAG
Våra anteckningar om hvarandra
af
MANUEL SCHNITZER.
42,000 exemplar på originalspråket!
Nu utkommen på svenska hos
Lars Hökerbergs förlag.

Annonsera i Idun!

BENNO BECKEMANS FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

Nu
bör prenumeration å Idun för sista kvartalet verkställas, så att afbrott i den regelbundna expeditionen säkert undvikes. — —
IDUNS JULNUMMER
gediget och innehållsrikt som vanligt utdelas till julen gratis till alla prenumeranter! — — —
Prenumerera i dag!

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER
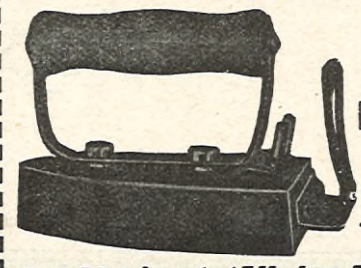
göra husmodersysslan -:- lätt och angenäm -:-
ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA
- ULVSUNDA PR STOCKHOLM -
Besök vår utställning Birger Jarlsgatan 21.

Till formen: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Tomaterna sköljas torkas och ett lock utskäres uppe vid stjälken. Tomaterna urhålkas med tesked.

Till fyllningen sköljas och skållas risgrynen samt kokas mjuka i vatten. Mot slutet af kokningen spädes med grädden. Gröten upphälles och får kallna. Persiljan hackas, fräses i smöret och iblandas tillika med inkråmet af tomaterna. Sist afsmakas massan med salt, soja och närsalt.

Tomaterna fyllas med rismassan och locken påläggas. De ställas i en smord och brödbeströdd låg pajform och beläggas med små smörflockar. Sist öfverströs resten af de stötta skorporna och tomaterna stekas i ugnen omkring ½ tim.

Fransk brödpudding (f. 6 pers.). ½ lit. mjölk, ½ stång vanilj, 100 gr. socker, 130 gr. brödinkråm, 2 hela ägg, 2 äggulor, 2 äggvitor.

Till formen: ½ msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Mjölken kokas upp med vaniljstången och sockret, brödet blötes däri, och massan passeras genom hårsikt samt får kallna. Då tillsättas de hela äggen och äggulorna, och massan arbetas väl, hvarefter de till hårdt skum slagna äggvitorna nedskäras. Massan slås i smord och brödbeströdd kransform och kokas i vattenbad omkr. 1 tim. Uppstjälpes och serveras med sylt eller och med vin-, vanilj- eller fruktsås.

EN SJÄLFFÖRSÖRJANDE.

Af Majken Wide.

(Forts.)

»Nej vet ni, det har ni alldeles fått om bakfoten. Förresten skulle jag fara till Stockholm af den orsaken? Jag var väl lika långt från honom i Stockholm som här hemma, så det skulle väl inte varit någon uträkning.»

»Jag vet inte, men jag tycker nästan att man kan tro att en sådan känsla kan få ett sådant uttryck hos dig.»

»Tack så mycket. Men efter som ni äro så fullständigt på afvägar så skall jag tillstå för er att jag var kär, galet förälskad — i en uppgift, nämligen den att blifva författarinna. Det tyckte jag skulle vara ett mål att lefva för. Ja, glo ni. Hvar och en har väl haft sina tokiga stunder ibland, fast det är värre för somliga — och obotligt. Men jag kan så godt först som sist lugna edra upprörda känslor med att jag nu är fullkomligt återställd från den galenskapen. Ja vet ni, det var verkligen så illa däran med mej, att jag reste till Stockholm bara för att få vara med på någonting »samla stoff till min Memorial» som Magna så spydigt uttryckte sig i skolan, när vi gick och kikade i pojkarnas böcker.

»Nej, men så intressant» sa Sara. »Nå huru blef det?»

»Huru det blef»? Det blef ingenting, det vet du väl. Jag fick lära mig att den som är född med »gnistan» den blir författarinna under hvilka förhållanden som helst, men för oss andra hjälper det inte att resa till Rom en gång.

Sedan jag varit hos mina släktingar i fjorton dar, vet du jag fick plats hos fru Andersson, var huslig under tre månader och se'n kom jag på Beckmans kontor.

Jag gick länge och väntade på »gnistan» men den kom aldrig, dåligt skrifna böcker finns det tusenfaldt mera än som behöfs, och hvad tror ni en landsortstös, som jag har att säga människorna, som det inte finns hundratals människor som har sagt mycket bättre. Jag reste ut för att jag skulle skrifva en bok för att lära människorna lefva lyckliga, men människorna fingo i stället lära mig många fler saker än jag någonsin drömt om. Och det värsta är att ju mer man lär, desto mera inser man att man icke kan. Först fick jag då lära mig att jag har så rysligt lite att betyda här i världen, att jag aldrig borde försöka att häfva upp min röst, och för det andra att ett Hem det är det skönaste ord, som finnes på vår jord.

Så fick jag naturligtvis lära mig en massa andra saker, som inte riktigt lämpa sig att diskutera i »möblerade rum,» men det hoppa vi öfver.

Ni tycker jag har blifvit »rå» som säger »fy tusan» — men det var bara herrar på mitt kontor. Och man tar seden dit man kommer. Det skall väl synas på något sätt att man varit självförsörjande. De äro förresten hyggliga allihopa och det skall jag säga eder familjeflickor, att en kontorsflicka eller t. ex. en fabriksarbeterska kan vara lika såväl kvalificerad för äktenskapet som trots någon familjeflicka. Hon kanske inte är en så alldeles utmärkt kock att börja med, men icke af bröd allenast lefver mannen, och hon har lärt sig en annan sak, nämligen att mannen kan behöfva, inte bara en liten smula, utan all den ömhet en kvinna är mäktig för att göra hans fritider i hemmet så ljusa och glada som möjligt, att hemmet måste vara gladt och trefligt för att han skall kunna, efter ett ansträngande arbete finna den hvila och äfven den glädje han så väl behöfver.

Sådana äro reflexioner kan allt stiga upp i en flickhjärna, medan hon sitter hemma på sitt kalla rum och äter stångkorf och potatis, efter att hela dagen knogat och stått och svarat hundratals olika människor i telefon, räknat procent och ränta på andras pengar, skrifvit en massa bref och fått ovett för resten.

Men nu tror jag vi snart få stänga luckorna och skjuta spjället.»

Och så tändes belysningen igen, Else-Maries mor kommer in, äfven några ynglingar komma, flickornas uppvaktande kavaljerer. Men när flickorna gå hviska de till Else-Marie:

»Vi komma snart upp igen. Och då måste du berätta mera.»

»Kanske» säger Else-Marie, släcker belysningen, går fram till fönstret, ser på de tindrande stjärnorna och tänker på Alvar Björk.

FEMTE HJULET.

Skiss af Gustaf Svensson.

Solodans och sälla låtar på vinglig stråt... Nu var 'Femte hjulet' återigen mer än tillbörligt smordt. Högt sjöng han ut sitt muntraste lynnes visa, glömsk af att det fanns sorger och besvikelser, att han var en slarfver, kroniskt arbetslös, och att Karna Jonsons hjärta numera klappade för en annan.

Nu var han lika lustig, som knäsvag, och nu kunde icke ens skogens nattsvarta dysterhet eller ödsliga markers fattigdom imponera längre.

Och sällskap hade han, snällt sällskap, gladt med den glade: Eko hjälpte ju honom att sjunga och när han skrattade kunde ej heller hon hålla sig allvarsam.

Därför ljöd visan så högt och gladt, men afbrottet kom plötsligt, brutalt.

Pladask! — — Där låg korgmakare Färnkvist, 'Västerby poet eller 'Femte hjulet' kallad, periodsupare, olyckligt kär, melankoliker och skald af guds nåde — —

Augusti måne kikade nyfiket fram genom en vindtrasad öppning bland molnen, undrande hvar den glade sångaren tagit vägen; men när han intet lifstecken gaf ifrån sig kröp himladrabanten bakom draperiet igen och allt blef så mörkt och så mycket ohyggligare tyst än förut.

Ptro-o-o sti-i-illa... En morgontidig bondfora, på väg till stan, stannade midt på landsvägen. Den unga körkarlen hoppade af, räckte tömmen åt ungmön, uppkrupen på en af potatissäckarna, gick därefter till dikeskanten, men vände tvärt och hoppade upp på lasset igen.

Ah, det var bara 'Femte hjulet' som trillat ned i diket. Ligger på magen och drar sina timmerstockar.

Så smackade han med tungan, 'märra' märkte den höjda piskan och fortsatte sin afbrutna lunk.

Men hon på potatissäcken var kvinna och kvinna i ordets rätta bemärkelse, med moderliga känslor för alla varelser som tarfvade skydd, voro de så vingbrutna fågelungar eller stackars vilsegångna orakade fyllkråk i landsvägsdiken.

Stanna, Manfred! Pro pro pro! Stanna, säger jag. Hoppar jag af och bryter benen, så blir det din sak.

Kyss mej. Vi ska naturligtvis komma så vi få sämsta platsen på torget, som förriga gången.

Det hjälper inte, jag hoppar af! Först när ungmön visade tecken till att verkställa hotelsen stannade Manfred, retlig och olustig, kort sagdt, i vanligt småtrefligt ottehumör.

Motvilligt och uttömmande hela sitt förråd af manligt mustiga eder, lät han med tömmen fängsla dragarens framben, följde så »kjol-länsman» tillbaka till Västerbypoetens ruskiga sofhörna nere i diket och sökte därefter, mera flitigt än ömhjärtadt, skaka den lede ur hans slanka kroppshydda.

(Forts.)

Deutsche
im Ausland!

Macht mit Eurer
Treue nicht halt an
Deutschlands Grenze:

Zeichnet die neue
Kriegsanleihe!

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta *avskrifter* när Ni svarar på annons om ledig plats.

PALITLIG barnsköterska fullt kompetent att ensam sköta 2 små barn jämte deras tvätt och kläder sökes till den 15 oktober. Goda rek. fordras Svar med lönepret. till fru Ebba Östberg, Kristianstad.

EN STADGAD arbetsam bättre flicka enkel och ordningsfull, kunnig i matlagning, sömnad samt vanl. strykning önskas att tillsammans med husmor sköta ett skolhushåll. Svar märkt »S. B.», Iduns exp. f. v. b.

GUVERNANT, fullt kompetent att undervisa en tolf års flicka, kan genast erhålla plats å landtgård. Svar till Arbetsförmedlingen i Kristianstad.

BILDAD, anspråkslös verkl. barnkär flicka, kunnig i linnesöm och helst musik. får plats 15 okt. som husmoders hjälp vid vård och tillsyn af 6 barn från 11 år—14 mån. Svar med lönepret., rek. och foto. till fru Areskoug, Hessleholm.

ENKEL, snäll flicka, som med hjälp till gröfre sysslor vill åtaga sig sköta hushållet i bättre familj i Stockholm, erhåller god plats med tillträde i oktober. Centralvärme. elektr. ljus, hiss, eget rum. Svar till »Hög lön», Iduns exp. f. v. b.

BÄTTRE, hushållskunnig flicka önskas att tillsammans med husmodern sköta hemmet. Svar pr post till »Familjemedlem», Saltsjö Nacka, eller Rikstel. Järla 15.

BILDAD, villig, barnkär 20-årig flicka kompetent att sköta platsen som barnhusa och en 6-årig flicka samt läxläsning. Svar till: »Stadig» Mariestad p. r.

FÖR ENKEL, anspråkslös flicka finnes i höst plats å folkhögskola i övre Norrland att uträtta alla inom ett hem förekommande sysslor. Lön 20 kr. pr mån. Fri biljett vid platsens tillträde. Gott bemötande. Betyg om så finnes samt rek. önskvärt. Svar till »Rektorsfamilj», Iduns exp. f. v. b.

ATT FÖRESTA hushåll i mindre stad under husmoders sjukdom och bortavaro får anspråkslös ordentlig dam genast plats. Sökande bör vara intresserad för barn i skolåldern. Jungfru finnes. Svar med lönepretentioner m. m. till »Hemtrefnad», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

HUSHÅLLERSKA fullt kompetent att ensam sköta ungkarlshushåll, erhåller plats att tillträdas genast. Svar med foto. och betygsafskrifter till »Disponent» Allm. Tidningskontoret, Borås.

BÄTTRE flicka, ordentlig, pålitlig och barnkär, något hemma i matlagning och bakning önskas som husmors verkliga hjälp i liten ingeniörsfamilj vid stort bruk i södra Dalarne. Jungfru finnes. Svar med rek., foto., uppgift på ålder och pret. till »Familjemedlem E», Iduns exp.

En DYGTIG Enepike som kan arbeide selvstændig, faar god Plads i liten norsk Familie. Grosserer O. K. Olsen, Vesselsg. 1 Stavanger.

EN RENSLIGVANT og paalidelig pige önskes fra 14 Okt. flyttetid. 3 Voksne. Med lønsforlangede skrives snarest til Dr. G. Hofgaard, Fæstningsgaten, Fredrikshald, Norge.

FÖR TVÅ enkla, bildade flickor, som med ordning och omtanke, utan jungfrus hjälp, äro villiga sköta hemmets sysslor, finnes plats ledig omkring 15 okt. hos familj i Värmland. Den ena för köket, den andra för husjungfrusysslorna. Hjälp till tvätt och storstädning. Familjemedlemmar. Svar med fotografi och lönepretentioner sändes fortast möjligt till fru Signe Olsén. Arvika.

Lärarinna,

undervisningsvan, anspråkslös och med godt sätt samt kunnig i handarbeten, erhåller plats nu genast i vacker trakt i Dalarne, för läsning med en 13-årig flicka för inträde i 5 klass. Svar med betyg, foto. jämte löneanspråk torde sändas under adr. »Elisabeth 1917», Iduns exp. f. v. b.

Söker Ni plats

på något af den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövadt och af tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat användt förfaringssätt är att sätta in en liten annons i IDUN. En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. Beloppet insändes i postanvisning, hvarvid texten lämpligen skrifves å postanvisningsblanketten.

EN PROPER jungfru, kunnig i brödbakning och enkel matlagning erhåller i okt. under husmoders ledning förmånlig plats på herrgård. Lön 280 kr. allting fritt. Vidare meddelar Direktör S. Müller, Ryssby.

ATT FÖRESTA ungkarlshem sökes en verkligt duglig ung dam, som har förmåga, att på egen hand praktiskt och ordentligt sköta hemmet. Sökande bör icke vara under 25 år, gladlynt och treflig. Svar med foto. och rek. till »Kaufmann Vermland», Iduns exp. f. v. b.

BILDAD flicka sökes att sköta hushållet och vara sällskap åt äldre fru i Sthlm. Hjälp till grofsysslor. Svar till »B. H. 271», Iduns exp.

I TVÅ PERSONERS hushåll å landet nära stad finnes plats för enkel ung flicka att sköta hushållet utan jungfru. Hjälp till grofsysslor. Familjemedlem. Svar till »Doktorinnan E.», Iduns exp. f. v. b.

Exam. barnsköterska,

van vid äldre och yngre barns skötsel och tillsyn sökes till egendom i Danmark, sedermera Sverige. Fullständig skötsel af 2 barn, 2 1/2 och 3/4 år, 2 år äldre endast hjälp. Löneanspråk, foto. och betygsafskrifter sändes till fru A. M. la Cour, Fredriksmunde per Ebeltoft, Danmark.

Fröken

sökes af Stockholmsfamilj mot god lön. Sökande c:a 25 år betraktas fullständigt som familjemedlem men fordras ett lifligt gladt lynne, bildadt sätt, något musikalisk, intresse för hushållsbestyr och kompetens att att hjälpa ett par gossar c:a 12 år gamla med skolläxor. Jungfrur finnas. Svar med foto. som återställes till: »Treflig familjemedlem och sällskap» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Frisk, bildad flicka

kunnig i hushållsgöromål och barnkär erhåller plats i liten tjänstemannafamilj på landet i Dalarna, att tillsammans med husmoder utföra alla hemmets sysslor utom grofgöromål. Gärna musikalisk. Svar med foto. ref. och löneanspråk till »Ömsesidig trefnad», Dalarna 1917», Iduns exp. f. v. b.

Tyska och svenska

barnfr. erh. pl. t. Sthlm och landsort. Palmquist C:o, Malmskillnadsgatan 17.

Apotekselev.

Kvinnlig student erhåller plats på apoteket Örnen, Stockholm. Den som förut tjänstgjort på apotek har företräde.

Bildad engelsk dam,

fullt kompetent och villig att gifva grundlig undervisning i sitt modersmål kan nu eller senare erhålla ett par månaders anställning på större herrgård i mellersta Sverige. Svar torde med uppgift om lönevillkor och referenser sändas till »Hemtrefnad — Bildad» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Ung norrländska

från landet med godt sätt, villig, rask, ordentlig och sparsam får jungfrus plats den 1 nov. Begynnelselön 20 kr. Eget rum. Ålder 20—25 år. Arbete: matlagning, bakning, städning af 2 rum, kök, badrum, tambur. Ej familjemedlem, men utlofvas särskildt hänsynsfullt bemötande. Svar (helst med foto.) rek. till doktorinnan Sjöbring, Piteå, före den 15 okt.

I landthushåll

kunnig kvinna, som vill deltaga uti kökets skötsel erhåller anställning som biträdande lärarinna vid Mo och Domsjö A.-B:s praktiska hushållsskola i Agnäs. Platsen tillträdes 24 Okt. eller senare. Ansökan åtföljd af betyg och referenser sändes till Agnäs Hushållsskola, Agnäs.

Sjuksköterska

med någon öfning i sjukvård samt kunnig i vanl. handarbete får plats vid dövstumsskolan i Gefle den 15 inst. okt. Skall biträda slöjdlärarinna vid de små flickornas undervisning i slöjd samt deltaga i andra göromål. Lön 400 kr. och allt fritt. Ömsesidig uppsägningstid 2 mån. Ansökningar med präst- läkare- och meritbetyg (helst äfven fotografi) till undertecknad senast den 5 okt.

Skolans föreståndare.

Bildad Flicka

25 à 35 år, kunnig i matlagning, bakning och sömnad samt villig att jämte jungfru och under ledning af matmoder som önskar sällskap, sköta ett 2 pers. hushåll, erhåller plats den 15 okt. hos på landet i Skaraborgs län bosatt tjänstemannafamilj. Eget rum, elektr. belysn. Svar m. rek. foto. och löneanspråk till »Skog och sjö», Skaraborgs läns Annonsblad, Sköfde.

Ung flicka, som genomgått hushållsskola,

erhåller plats i Stockholm i godt hem att vara husmodern behjälplig att sköta 6 personers hushåll. Våningen försedd med alla nutida bekvämligheter. Daglig hjälp till städning. Eget rum. Den sökande bör vara intresserad af husliga sysslor, ha ordningssinne samt ett vänligt, gladt sätt. Hög lön åt dugl ig person. Svar med rek. m. m. sändes till »Fru R. 1 Nov.» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Undervisningsvan
LÄRARINNA

önskas att läsa med en gosse, som till våren skall söka sig in i Lundsberg skola, andra klass. Svar jämte goda rekommendationer och betyg samt foto. och uppgift å lönepret. torde sändas under adr. »Handlande» Marstrand p. r.

PLATSSÖKANDE

SOM HJÄLP och sällskap önskar lärarinna plats under ferierna (15 nov.—15 febr.) i familj eller hos ensam äldre dam. Svar till »Lärarinna», Skåpafors p. r.

KINDERGARTS- o. småskolelärarinna som är villig vara behjälplig i hemmet, äfven fullt kompetent i hvarjehanda kontorsgöromål, önskar plats i hem. Svar till »Plikttrogen», Iduns exp. f. v. b.

ANSPRÅKSLÖS flicka önskar plats i familj el. hos ensam dam, helst i Stockholm. Är kunnig i ett hems skötande, samt handarbeten. Fina betyg finnes. Två eftermiddagar i veckan efter kl. 5 önskas lediga. Svar till »Okt. eller Nov.» Allm. Tidningskontoret, Gefle.

HANDARBETS- och väfläraninna ex. med goda betyg som äfven genomgått särskild kurs i klädsömnad, söker plats till skola eller hem. Svar till »Handarbetslärarinna», Orsa p. r.

EN UNG flicka af bättre failj önskar få komma i finare hem för att där gå frun till handa och något deltaga i de husliga göromålen. Svar till »Ebon», Iduns exp. f. v. b.

EN SJUTTONARIG flicka af bättre familj önskar få komma i finare hem, för att där gå frun till handa och något deltaga i husliga göromål. Svar till »Kaisa-Inga 17 år», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA som genomgått 8 kl. läroverk önskar plats i familj för att läsa med mindre barn. Svar inom 8 dagar till »Margareta», Iduns exp. f. v. b.

GLADLYNT, musikalisk flicka önskar plats i präst- eller herregård som hushållselev, villig deltaga i husliga göromål mot fritt vivre. Tacksam för svar till »Strax», S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

26-ARIG bättre flicka önskar plats i liten familj att sköta de husliga sysslorna. Är kunnig i enklare matlagning, bakning, sömnad samt vävning. Familjemedlem. Tacksam för svar till »I oktober», Iduns exp.

ANSPRÅKSLÖS, bättre flicka, 16 år, söker mot fritt vivre plats snarast som husmoders hjälp i liten familj eller hos ensam dam. Svar till »16 år», Iduns exp. f. v. b.

LÄRARINNA önskar plats i bättre tjänstemannafam. den 15 nov. där undervisning i sång och orgelspelning kan erhållas. Svar till »Helga», Iduns exp.

UNG, FÖRLOFVAD dam, önskar mot betalning komma i finare familj för att lära hushåll. Eget rum önskas. Benäget svar torde sändas under sign. »Ebba 1:sta nov. 1917», Allm. Tidningskontoret, Stockholm.

HUSFÖRESTÅNDARINNA. En flicka af god familj som med sparsamhet, duglighet och omtanke kan sköta ett hem önskar plats hos bättre ungherre eller änkeman, helst på landet. Svar till »Oktober 1917», Karlskrona p. r.

SJUKSKÖTERSKA önskar plats. Har genomgått länslasarett i Norrtälje. Svar till »M. H.», Marumsgatan 64—65, Skara.

EN BÄTTRE anspråkslös flicka önskar plats som hjälp och sällskap hos äldre dag. Tacksam för svar till »E. B.», Iduns exp.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni

med bästa resultat

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.

En annonsplats — 10 mm. stor — kostar endast 2 kr. 50 öre. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöfver.

OUMBÄRLIG
I ALLA HEM!

IDUNS KOKBOK

6:TE UPPLAGAN UTKOMMEN
PRIS KR. 6: —

UNG FLICKA med realskoleexamen önskar plats som hjälp och sällskap i bättre familj, där jungfru finnes. Svar till »Hanna», Iduns exp.

24-ÅRIG flicka, som genomgått hushållsskola samt kurser i enklare sömnad och handarbeten önsk. 1 nov. plats på landet som husmoders hjälp. På lön fästes mindre afseende, blott ett godt bemötande. Svar till »Familjemedlem», Mariestad p. r.

ENSAMSTAENDE flicka önskar plats i god familj som husmors hjälp. Är kunnig i handarbeten och linnesömnad. På lön fästes mindre afseende. Svar till »Fameljemedlem». Fåglum p. r.

EN UNG bättre flicka från landet, som genomgått husmodersskola, önskar plats som husmoders hjälp. Lön önskas. Svar till »Familjemedlem». Hid p. r.

ENKEL, bättre flicka, fullt kunnig i såväl finare som enklare matlagning samt kompetent att sköta alla i ett hem förefallande sysslor söker plats i familj den 1 nov. Hjälp till grofgöromål önskas. Svar till »Pålitlig», Vänersborg p. r.

PLATS i Stockholm sökes hos äldre dam som hjälp och sällskap af bildad flicka, kunnig i enklare matlagning m. m.. Stort värde sättes på vänligt bemötande. Liten lön önskvärd. Svar inom »8 dagar» Vänersborg p. r.

GLAD och musikalisk flicka önskar nu genast plats i fin och treflig familj, som hjälp och sällskap. äfven kunnig i matlagning. Svar till »25 år», Kalmar p. r.

PLATS ONSKAS af elementarbildad flicka som husmoders verkliga hjälp och stöd, helst i mindre familj bosatt i Göteborg. Har genomgått hushållsskola och är kunnig i sömnad. Förstklassiga rekommendationer finnes. Svar till »Ordningssinne» Postkontoret 3, Göteborg.

Hushållselev.

Bättre flicka önskar plats som hushållselev på större egendom eller i bättre familj på landet den 1 nov. eller senare. Svar med prisuppgift till »Familjemedlem», Iduns exp.

Gymnast,

bildad och språkkunnig söker plats Palmquist C:o, Malmskillnadsg. 17 Stockholm.

Engelbrekts Förm.-Byrå,
R. 171 81. A. tel. 241 13.
Valhallavägen 115, II.
Ansk. Värdinnor, Lärarinnor, Sällskaps-, Hushålls- och Barnfröknar samt bättre tjänarinnor.

Sjuksköterska,

exam. i sinnessjukvård önskar plats hos nervklen herre eller dam. Svar till »Sjukvård», Iduns exp.

Ung, utexaminerad

sjuksköterska önskar privatvård. Svar till »Småländska», Iduns exp. f. v. b.

Musikalisk,

svensktalande tyska önskar komma i familj som husmoders sällskap och hjälp i hushållet mot fritt vivre. Svar till »Ung tyska» Skåningen Eslövs Tidning, Eslöf.

Ung, elementarbildad flicka

önskar plats som husmoders hjälp och sällskap eller att undervisa mindre barn. Goda referenser finnas. Svar till »21 år» Åkarp p. r.

Bildad flicka,

kunnig i massage och värmebehandling söker plats i familj eller institut. Svar till »Gymnast 1917», S. Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Anspråkslös 19-års flicka,

modist, önskar plats i liten familj, att gå frun tillhanda event. lära hushåll. Liten lön önskvärd. Svar till »Familjemedlem», Eskilstuna p. r.

Ung, bildad flicka

önskar komma i fint hem, där tillfälle gifves att under skicklig husmoders ledning deltaga i ett hems skötande. Något kunnig. Svar till »Verklig hjälp och sällskap», Mjölby p. r.

En bättre flicka

önskar plats i familj som husmors hjälp och sällskap helst där jungfru finnes till 1:sta eller 15 okt. Är van vid alla i ett hem förekommande sysslor samt kunnig i sömnad. Svar till »Familjemedlem 26», Grefle p. r.

INACKORDERINGAR

FÖR EN TIDS hvila och stillhet på landet gifves tillfälle uti prästgård (Vesterg.). Svar till »Godt hem», Iduns exp. f. v. b.

PÅ LANTGÅRD i Norra Värmland önskar anspråkslös ung dam inackordering under en längre tid för rekreation, helst i liten familj. Svar med närmare upplysningar till »Lugnt», Iduns exp.

Observera!

En medelålders flicka önskar inackordering helst hos ensam human dam ell ermindre familj, är kunnig i sömnad, matlagning samt litet af af hvarje och är villig deltaga däri. Svar afvaktas snarast till »H. L.», Iduns exp. f. v. b.

DIVERSE.

BARNLÖS tjänstemannafamilj önskar ett fosterbarn (helst gosse) att taga som eget mot en summa ett för allt. Svar till »Fru Elin», Iduns exp.

Ny sång till piano:

Moderslängtan
af **N. O. Sjödin**
Pris 60 öre + porto.
Sändes mot postförskott från
Sjödins Musikförlag, Fagerviksverken.

INGA NALBANDIÀN:

IN I NATTEN.

Bilder från Armeniens undergång.

Pris Kr. 3: —.

Auktoriserad översättning från det danska originalet av

ERIK GUSTAF SKJÖLD.

Ur pressens omdömen:

»... Den bok, fru Inga Nalbandiàn har skrifvit ... behöfver ingen rekommendation, ty på få veckor har den redan upplefvat fyra upplagor, och den skall utkomma på ett flertal språk.

GEORG BRANDES
i »Politiken».

... Det är en djupt gripande bok. Måtte den få många läsare. Måtte hjärtan komma att flamma vid tanken på Armeniens stora hemsökelse.

INGEBORG MARIA SICK
I »København».

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025. Stureg. 62, Stockholm S. T. 8301
För behandling af stödje- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubbningar.

Doktor Heuman
Kungsportspl. 2, Göteborg.
Tel. 45 46.
- Elektrisk behandling -
(för nervsjukdomar och reumatiska åkommor).

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik
medför enl. kungl. maj:ts medgifvande samma komp. o. rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson: adr. Odeng. 1 Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. *Kapten J. Thulin, LUND.*

Göteborgs Gymnastiska Institut
Fullständigaste ettåriga kurs i
Sjukgymnastik och Massage
Nästa årskurs börjar i Sept.
Begär utförligt prospekt!

Tandläkare
KARL RYDÉN
öppnar praktik omkring den 1:a okt. i hörnet Odengatan—Roslagsg. 10, I. Rådfrågn. torsdagar 11—1. Anmälningar hvardagar kl. 10—3 tfn. tel. Riks: 801 33, Allm. 65 41.

Hår- vatten för erhållande af mjuk och kraftig hårväxt (världsfabrikat).
Pris kr. 4,90 och 5,50 + porto. Försändes diskret.
Franska Parfymmagasinet, Hofleverantör, Drottningg. 21. Sthlm.

Mot grått hår och mjäll.
Härmed meddelas att det utmärkta och så mycket efterfrågade hårvattnet mot grått hår, som förhindrar håraffall och fullständigt borttager mjäll och som i öfver 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malmtorgsgatan 5 Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken. Rikstel. Norrviken 14. Pris 5:50 fraktfritt.

Kylsalva.
15-årig frostskada botad! Absolut ofarlig. Lämplig för såväl ansikte som händer. Insänd rekvisition ofördröjligen till »Enastående resultat», Iduns exp. f. v. b. så sändes en sats omgående belagd med postförskott å kr. 3:75 plus porto.

Det spelar en
stor roll att uppträda med vackra och blanka naglar.
LYX
NAGELPULVER
giver utan besvär, en härlig glans åt naglarna.

Norrlandsgatan 16, Stockholm.
Allm. tel. 9815.
Uudervisning i konstbroderi, knyppling, kläd- och linnesöm samt barnkläder från 5 okt. 1917.
Prospekt på begäran.
ELSA WALLMARK,
Lärarinna i S:ta Birgittaskolan 1911—1917.
Adr. till 1 okt.: Haga, Sthlm 3.
Allm tel. 4415. Riks. 11520.

JORDBRUKS-FASTIGHETER FÖR EN KRONA!
(+ Statens stämpelavgift 10 öre)
kunna erhållas vid köp av lotter till

EGNAHEMSLOTTERIETS
TREDJE DRAGNING.
Högsta vinsterna:
1 fastighet i Gillberga å 6,000 kr.
1 d:o vid Sätra Brunn å 2,000 kr.

GYMNASTIKLOTTERIETS
FÖRSTA DRAGNING.
Högsta vinsterna:
1 fastighet i Vallsta å 5,000 kr.
1 villa . . . . . å 2,000 kr.

TILLSAMMANS 10,000 VINSTER VÄRDA 52,000 KRONOR.

Skriv ett brevkort nu till
Lotteriexpeditionen, Bryggaregatan 14, *Stockholm C.*

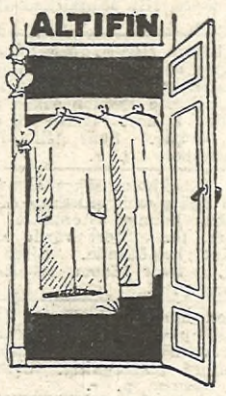

För hösten!
Dräktpåsen "ALTIFIN"
(patent)
för skydd mot mal och damm.
Säljes i hvarje välsorterad affär samt i parti hos
JOHN BLOMBERG & C:o A.-B.
STOCKHOLM.
TELEFONER: ALLM. 51 3, RIKS 12 01 & 12 02.

Åby Privata Landthushållsskola
STRÄNGNÄS
För bildade flickor börjar 4 mån. kurs i medio af oktober. Praktisk och teoretisk undervisning i till ett lanthushåll hörande ämnen, ävensom mjölkhantering, beredning af hushållssmör, höns och trädgårdsskötsel, djurvård m. m. Friskt läge, moderata avgifter, fackutbildad, skicklig föreståndarinna och goda lärarekrafter. Upplysningar genom
Direktör Erik Hellström, Lantmannaskolan Strängnäs.

Våra små "slitvargar"
behöfva nya kläder.

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"
Illustrerad tidning för barnkläders förfärdigande. Dubbelsidig mönsterbilaga gratis till hvarje nummer.
Prenumeration verkställes å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är: för 1/2 år Kr. 1:60, kvartal 90 öre.
Iduns Expedition, Stockholm.

LAIT DE ROSE
Hudvårdens Drottning.
Borttager alla rynkor. Gifver den vackraste teint, gör huden mjuk och bländande hvit. Erhålles hos alla 1:sta klass Parfymeri-, Drog- och Coiffyraffärer. Pris pr Fl. Kr. 4.50. — Engros Depot Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Villafastighet till salu.

I vackert samhälle, 20 min. resa fr. Stockholm, säljes vinterbonad villa om 7 rum och kök, 2 glasverandor, 2 kallrum, cementkällare, tvättstuga, vatten och aflopp, jämte tillhörande stuga om 1 rum och kök samt uthus. Stor, vackert ordnad tomt med löf- och barrträd samt frukt- o. kökskrädgård. Elektr. ljus under indragning i samhället. Vackert friskt läge nära station. Låga skatter! Goda försäljningsvillkor! Fastigheten, synnerligen lämplig till pensionat eller hvilohem, som förut ej finnes å platsen. Reflekt. torde svara under märke »Gynnsamt tillfälle, 25,000», Iduns exp. f. v. b.

Kvinnliga Gymnastik-Sällskapets
öfningar å Kongl. Gymn. Centralinstitutet (Hamngatan 19).
Tisdags- och *Fredags*-afdelningen börjar *Fredagen den 5 okt. kl. 8,15—9 e. m.* Ledarinna Fr. D. Torslow.
Anmälningar mottagas å nämnda tider och dagar. Till mindre bemedlade utlånar Sällskapet kostnadsfritt gymnastikdräkter.
Terminsafgift 1:—. *STYRELSEN.*

Lektioner i Linnesömnad,
även blusar, underkjolar, skjortor och barnkläder
Elever mottagas dagligen 15 sept—15 dec., 10 jan.—10 juni.
Karin Egnér.
R. T. 35 30. Sibyllegatan 36, Stockholm. A. T. 210 04.

Saltad ål.
Saltad, rensad ål användes på samma sätt som färsk, nämligen kokt, stekt eller i gelé inkokt ål, hvarför ingen bör försumma detta tillfälle att förse sig med förråd af ett så billigt, välsmakande och hållbart födoämne under dessa fettbristens tider.
Order emottages redan nu för leverans under höstmånaderna i fjärdingar om c:a 5, 10 och 20 kg. netto till gällande dagspriser.
A.-B. Svensk Fiskhandel, Malmö.
Telefon: 61 30 61 31. Telegramadr. »Anguilla».

Plastiska operationer

Före behandl.
för borttagande av förfulande bildningar såsom vårtor, leverfläckar, smärre s. k. eldsmärken, gamla ärr, tatueringar, **harmynthet**, djupare veck och rynkor i ansiktet — medelst den i Amerika och på kontinenten använda »facial extension»-metoden, som på en gång gör ansiktet fritt från rynkor — tillbakaläggande av utstående öron m. m., utföras på mitt institut av legitimerad läkare och kirurger, specialister på respektive områden.
Parafininjektioner för utfyllande av insjunken näsa, haka och missbildade partier utföras. *På förekommen anledning varnas bestämt för att låta annan än läkare utföra parafininjektioner* och dylika behandlingar, enär endast läkare kan lämna betryggande garanti.

Efter behandl.
Mottagning dagligen kl. halv 10—7.
FRU MARIA BNQUIST, ex. sjukgymnast.
Institut för Skönhetsvård och Plastiska Operationer.
A. T. 226 62. **Stockholm, Biblioteksgatan 6—8** R. T. 160 68.

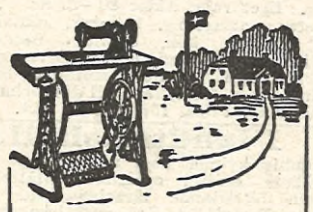
En svensk symaskin till hvarje svenskt hem.
Med solid konstruktion förenar Husqvarna symaskin teknisk fulländning i utförandet.
Den betalar sig!
Husqvarna Symaskin

Brudutstyrslar
såväl enkla som finare, samt Dam- och barnunderkläder ständigt på lager i
Helsingborgs Linneutstyrselaffär, Malmö
Rikstel. 48 12.

Levnadstolkningar
utarbetas af skicklig astrolog. Uppgif födelsedag och år, födelseort, namn och fullständig adress samt bifoga 30 öre i frimärken. Aberopa denna tidning. Astrolog Vilh. Leidner, Strömgatan 10, Kalmar.

Spara på äggen
och använd
Nornans Jästpulver
Försäljes i välsorterade affärer.

Skånska Handelsbanken.
Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.**
Filialer: **Södermalmstorg 8. Sturegatan 32.**
Uthyr kassafack.
Emottager värdehandlingar i öppet eller slutet förvar.
Fondafdelning. Kassafack.

Fås på apoteken.
Bästa järnmedel,
aptitgifvande, styrkande,
Föreskrifves af många läkare.
Apoteket Lejonet, Malmö.

Idun utgifves denna vecka i A och B.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Stockholm 1917.